

ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများ ဆိုင်ရာ ဥပဒေ

(၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ်၊ ။)

၁၃၇၉ ခုနှစ်၊ လ ရက်

(၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ လ ရက်)

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ဤဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အခန်း (၁)

အမည်၊ စီရင်ပိုင်ခွင့်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်

၁။ ဤဥပဒေကို ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာဥပဒေ ဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။

၂။ ကလေးသူငယ်ကို ရောင်းချခြင်း၊ ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခြင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် ကလေး သူငယ်ညစ်ညမ်းပုံ ပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်းဆိုင်ရာ ပြစ်မှုတစ်ခုခုသည် အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များ နှင့် ကိုက်ညီလျှင် ဤဥပဒေအရသာ စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည် -

- (က) နိုင်ငံတော်အတွင်း မည်သူမဆို ကျူးလွန်ခြင်း၊
- (ခ) ပြည်ပတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားက ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတော်တွင် အမြဲတမ်းနေထိုင်ပြီး နိုင်ငံခြားသား မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ကိုင်ဆောင်ထားသူက ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ် တစ်ဦးဦးအပေါ် ကျူးလွန်ခြင်း၊
- (ဂ) နိုင်ငံတော်၏ တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ မှတ်ပုံတင်ပြီး နိုင်ငံတော်အလံ လွှင့်ထူခွင့်ရှိသော ရေယာဉ် သို့မဟုတ် လေယာဉ်ပေါ်တွင် ကျူးလွန်ခြင်း၊
- (ဃ) ဤဥပဒေ အခန်း (၁၈) ပါ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲခြင်းခံရသူအား ပြည်ပ နိုင်ငံတစ်ခုခုသို့ လွှဲပြောင်းပေးပို့ခြင်းမပြုသည့်ကိစ္စ၌ ထိုသူက နိုင်ငံတော်အတွင်း ရှိနေခြင်း။

၃။ ဤဥပဒေတွင်ပါရှိသော အောက်ပါစကားရပ်များသည် ဖော်ပြပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်စေရမည် -

- (က) **နိုင်ငံတော်** ဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ဆိုသည်။
- (ခ) **ကလေးသူငယ်** ဆိုသည်မှာ အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသောသူကို ဆိုသည်။
- (ဂ) **အသက်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့်အထောက်အထား** ဆိုသည်မှာ ကလေးသူငယ်၏ အသက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မွေးစာရင်း၊ ကျောင်းဝင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း ကောက်နှုတ် ချက် မိတ္တူမှန်၊ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကဒ်ပြား သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်တွင် အမြဲတမ်း နေထိုင်သော နိုင်ငံခြားသားမှတ်ပုံတင်လက်မှတ်၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဝန်ကြီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော သက်ဆိုင်ရာဆရာဝန်၏ ဆေး ထောက်ခံချက်၊ အိမ်ထောင်စုစာရင်းနှင့် အခြားခိုင်လုံသော အထောက်အထား စာတမ်းအမှတ်အသား တစ်ခုခုကို ဆိုသည်။

- (ဃ) **ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွား** ဆိုသည်မှာ ကလေးသူငယ်၏ အသက်ရှင်သန်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုရရှိရေးနှင့် လူမှု အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိစေရေးတို့အတွက် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် ဤဥပဒေပါ ကလေးသူငယ်၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု အများဆုံးဖြစ်စေသည့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေး များ ရရှိခံစားခြင်းကို ဆိုသည်။
- (င) **ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းစွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်** ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်၏ တည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ စွပ်စွဲခံရသော သို့မဟုတ် တရားခံအဖြစ် တရား စွဲဆိုခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်ကို ဆိုသည်။
- (စ) **ကလေးသူငယ်မှုခင်း** ဆိုသည်မှာ တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ ကလေးသူငယ် အား ကလေးသူငယ်တရားရုံးသို့ တရားစွဲဆိုတင်ပို့သောပြစ်မှုကို ဆိုသည်။
- (ဆ) **ကလေးသူငယ်တရားရုံး** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ကလေးသူငယ်ပါဝင်သော မှုခင်းများကို စစ်ဆေးစီရင်ရန် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က တည်ထောင်ထားသောတရားရုံးကို ဆိုသည်။
- (ဇ) **အုပ်ထိန်းသူ** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ သော်လည်းကောင်း၊ အခြားတည်ဆဲ ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ သော်လည်းကောင်း၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ တစ်ရပ်ရပ်အရ သော်လည်းကောင်း မိသားစု လူမှုဝတ္တရားနှင့်အညီ ကလေး သူငယ်အား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူကို ဆိုသည်။
- (ဈ) **ပြုစုစောင့်ရှောက်သူ** ဆိုသည်မှာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုလိုအပ်သော ကလေး သူငယ်အား ဤဥပဒေနှင့်အညီ ပြုစုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားရန် တာဝန်ယူ သောသူကို ဆိုသည်။
- (ည) **သင်တန်းကျောင်း** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ပို့အပ်သည့် ကာကွယ်စောင့် ရှောက်မှု လိုအပ်သော ကလေးသူငယ် သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်အား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် တည်ထောင်ထားသော သင်တန်းကျောင်းကို ဆိုသည်။
- (ဋ) **ပရဟိတဂေဟာ** ဆိုသည်မှာ စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်ကဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့ အစည်း၊ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်းကဖြစ်စေ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု လိုအပ်သော ကလေးသူငယ်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရန် ရည်ရွယ်၍ ဤဥပဒေနှင့် အညီ မိမိတို့၏ အစီအစဉ်ဖြင့် တည်ထောင်ထားသော စခန်း၊ ဂေဟာ၊ ကျောင်း သို့မဟုတ် ရိပ်သာကို ဆိုသည်။
- (ဌ) **ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ** ဆိုသည်မှာ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရ သော ကလေးသူငယ်ကို အမှုစုံစမ်းစစ်ဆေးဆဲ ကာလနှင့် ကလေးသူငယ် တရားရုံးတွင် စစ်ဆေးစီရင်ဆဲ ကာလတို့အတွင်း ယာယီထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ရန် အလို့ငှာ ဤဥပဒေအရ တည်ထောင်ထားသော ဂေဟာကို ဆိုသည်။

- (ခ) **အခြားနည်းဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း (Alternative Care)** ဆိုသည်မှာ အခြေအနေ တစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် မိရင်းဖရင်း ပြုစုစောင့်ရှောက်မှု ဆုံးရှုံးသွားသော သို့မဟုတ် မရရှိသော ကလေးသူငယ်များအား မိရင်းဖရင်းကဲ့သို့ ပြုစုစောင့် ရှောက်မှုနည်းလမ်းတစ်ခုခုဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းကို ဆိုသည်။ ယင်းစကား ရပ်တွင် ဆွေမျိုးသားချင်းများမှ ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သင်တန်းကျောင်း အခြေပြု ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ယာယီပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း စသည့် နည်းလမ်းများ ပါဝင်သည်။
- (ဃ) **အခြားနည်းလမ်းဖြင့်လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း (Diversion)** ဆိုသည်မှာ ပြစ်မှု ကျူးလွန်ကြောင်းစွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်ကို ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မည့်အစား အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင်ရေးနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြန်လည်ဝင်ဆံ့ရေးကို ဦးတည်၍ ထိုကလေးသူငယ်အား ကလေးသူငယ်တရားရုံးသို့ တရားစွဲဆိုခြင်း မပြုမီဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်တရားရုံးတွင် အမှုစစ်ဆေးနေစဉ် ကာလအတွင်း တွင်ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအတွက် ပြောင်းလဲ၍ ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အခြားလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို ဆိုသည်။
- (င) **မြို့နယ်ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် အခြား နည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ မြို့နယ်ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေး အဖွဲ့ကို ဆိုသည်။**
- (ဇ) **ကလေးသူငယ်ကိုရောင်းချခြင်း** ဆိုသည်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကဖြစ်စေ၊ ဝိုင်းအုပ်စု ကဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်ကို အခြားသူအား ငွေကြေးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အဖိုးစားနား သို့မဟုတ် ကတိနှင့် ညီညွတ်ချက် တစ်ခုခုအတွက်ဖြစ်စေ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းကို ဆိုသည်။
- (ဈ) **ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခိုင်းစေခြင်း** ဆိုသည်မှာ ငွေကြေးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အဖိုးစားနား သို့မဟုတ် ကတိနှင့်ညီညွတ်ချက် တစ်ခုခုအတွက်ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်အား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုခြင်းကို ဆိုသည်။
- (ဍ) **ကလေးသူငယ်ညစ်ညမ်းပုံပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း** ဆိုသည်မှာ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအတွက် ရည်ရွယ်၍ တစ်စုံတစ်ယောက်က ကလေးသူငယ်ကို ကာမ ဆက်ဆံမှု ပြုခြင်းဖြစ်စေ၊ အမှန်တကယ် ကာမဆက်ဆံမှုမပြုဘဲ ပုံသဏ္ဍာန်ပြုလုပ် ခြင်းဖြစ်စေ၊ ကာမဆက်ဆံပုံကို သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းကို ဖြစ်စေ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ညစ်ညမ်းပုံပြုလုပ်ခြင်း၊ သတင်းမီဒီယာမှ သော်လည်းကောင်း၊ အင်တာနက်စာမျက်နှာများနှင့် လူမှုကွန်ယက်များမှ သော်လည်းကောင်း၊ အခြား တစ်နည်းနည်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း ထုတ်ဖော် ပြသခြင်း၊ ထုတ်လွှင့်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖြန့်ချိခြင်းကို ဆိုသည်။
- (ဎ) **ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း (Exploitation)** ဆိုရာတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ကလေး သူငယ်တစ်ဦးအား ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ အခြားတစ်နည်းနည်းဖြင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စပြုလုပ်စေခြင်း၊ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ အဓမ္မဝန်ဆောင်မှု ပေးစေခြင်း၊ ကျွန်ပြုခြင်း၊ ကျေးကျွန်ကဲ့သို့ ခိုင်းစေခြင်း၊

ကြွေးမြီဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ ခိုင်းစေခြင်းကို ဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်၏ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအား ထုတ်ယူ ဖယ်ရှားခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းကို ဖြစ်စေ ပြုရာမှ ငွေကြေးကို သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးအမြတ် တစ်စုံတစ်ရာကို သော်လည်းကောင်း လက်ခံရယူခြင်း သို့မဟုတ် လက်ခံရယူရန် သဘောတူခြင်း ပါဝင်သည်။

(န) **အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း (Worst forms of child labour)** ဆိုရာတွင် အောက်ပါပြုလုပ်မှုတစ်ခုခု ပါဝင်သည်-

(၁) ကလေးသူငယ်ကို ရောင်းချခြင်း၊ ကျွန်ပြုခြင်း၊ ကျေးကျွန်ကဲ့သို့ ခိုင်းစေ ခြင်း၊ ကျေးပိုင် ကျွန်ပိုင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ လူကုန်ကူးမှုကျူးလွန်ခြင်း၊ ကြွေးမြီ ဖြင့်နှောင်ဖွဲ့ခိုင်းစေခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် အသုံးချရန် တပ်သား အဖြစ် အဓမ္မ သို့မဟုတ် မလုပ်မနေရ စုဆောင်းခြင်း အပါအဝင် အဓမ္မ အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် မလုပ်မနေရ အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊

(၂) ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခိုင်းစေရေးအတွက် ဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်ညစ်ညမ်းပုံ ပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်းပြုရေးအတွက် ဖြစ်စေ၊ ညစ်ညမ်းပုံ ပြသ သရုပ်ဆောင် ရေးအတွက် ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်ကို အသုံးပြုခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ကမ်းလှမ်းခြင်း၊

(၃) မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး အပါအဝင် မူးယစ်ဆေးဝါး တရားမဝင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ကလေး သူငယ်ကို အသုံးပြုခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ကမ်းလှမ်းခြင်း၊

(၄) လုပ်ကိုင်သော အလုပ်သဘာဝနှင့် အခြေအနေများအရ ကလေးသူငယ်၏ ကျန်းမာရေး၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး သို့မဟုတ် အကျင့်စာရိတ္တကို ထိခိုက်ပျက်ပြားစေသော အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း။

(ပ) **ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း** ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံသား၊ မျိုးနွယ်စု၊ လူမျိုး၊ ဇာတိ၊ အသား အရောင်၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ ရာထူး ဌာနန္တရ၊ အဆင့်အတန်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဆင်းရဲချမ်းသာမှု၊ မသန်စွမ်းမှု၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် ယုံကြည်မှုတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ဆိုသည်။

(ဖ) **ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်း** ဆိုသည်မှာ အရွယ်ရောက်သူက ဖြစ်စေ၊ အခြား သော ကလေးသူငယ်ကဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်အား ကိုယ်ထိ လက်ရောက် အင်အားသုံး၍ အသက်သေစေလောက်သော သို့မဟုတ် အပြင်းအထန် ထိခိုက် ဒဏ်ရာရစေသော အကြမ်းဖက်မှုကို ဆိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် အောက်ပါ ပြုလုပ်မှုများလည်း ပါဝင်သည် -

(၁) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု၊ လူမဆန်သော သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံမှု၊

(၂) ရိုက်နှက်ပြစ်ဒဏ်ပေးမှု အပါအဝင် တစ်နည်းနည်းဖြင့် အပြစ်ပေးမှု၊

(၃) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှိပ်ကွပ်အနိုင်ကျင့်မှု။

(ဗ) **စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်း** ဆိုသည်မှာ ကလေးသူငယ်ကို စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်အောင် မကြာခဏ မတရားဆက်ဆံခြင်း၊ စော်ကားခြင်း၊ အလွဲသုံးခြင်း၊ စိတ်တွင်ကြိတ်မှိတ်ခံစားစေအောင် ပြုမူခြင်း သို့မဟုတ် လျစ်လျူရှုခြင်းကို ဆိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် အောက်ပါပြုလုပ်မှုတို့လည်း ပါဝင်သည် -

(၁) ကလေးသူငယ်ကို အကြိမ်ကြိမ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာစေသော ပြုလုပ်မှု၊

(၂) ကလေးသူငယ်ကို ကြောက်လန့်စေခြင်း၊ ထိတ်လန့်စေခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက် ခြင်း၊ အမြတ်ထုတ်စော်ကားခြင်း၊ အထီးကျန်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဂရုမစိုက်ခြင်း၊ ကလေးသူငယ်၏ဆန္ဒကို ငြင်းပယ်ခြင်းနှင့် အခြားကလေး သူငယ်များကိုသာ မျက်နှာသာပေးခြင်း တို့နှင့်ဆိုင်သည့် ပြုလုပ်မှု၊

(၃) ကလေးသူငယ်၏ စိတ်ခံစားမှုအရဖြစ်ပေါ်သည့် အပြုအမူများကို ခွင့်မပြု ခြင်း၊

(၄) အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် ဆိုးဝါးသောဆက်ဆံမှုကို တွေ့မြင် ခံစားရစေခြင်း၊

(၅) ကလေးသူငယ်၏ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းအောင် ထိန်းသိမ်းထားခြင်း၊

(၆) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်အောင် အနိုင်ကျင့်စော်ကားခြင်း။

(ဘ) **လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်း** ဆိုသည်မှာ အရွယ်ရောက်သူက ဖြစ်စေ၊ အခြားသော ကလေးသူငယ်ကဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်အား သွေးဆောင် ဖြားယောင်းခြင်း၊ အဓမ္မတိုက်တွန်းခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း သို့မဟုတ် အနိုင် အထက်ပြုခြင်းဖြင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုမူလုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရန် အားပေးခြင်းကို ဆိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် ကလေးသူငယ် အား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါ ပြုလုပ်မှုတို့လည်း ပါဝင်သည် -

(၁) ထိတွေ့ပွတ်သပ်ကိုင်တွယ်မှု၊ မုဒိမ်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိုယ်ထိလက် ရောက် အတင်းအကြပ် ပြုလုပ်မှု၊

(၂) စီးပွားရေးအလို့ငှာ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အလွဲသုံးခြင်း သို့မဟုတ် ခေါင်းပုံဖြတ် ခြင်းပြုရန် အသုံးပြုခြင်း၊

(၃) ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာကို အသုံးပြု၍ အင်တာနက်စာမျက်နှာနှင့် လူမှု ကွန်ယက်များတွင် ကလေးသူငယ်ညစ်ညမ်းပုံ ပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊

(၄) အတင်းအကြပ်လက်ထပ်ခြင်း သို့မဟုတ် လက်ထပ်စေခြင်း။

- (မ) **လျစ်လျူရှုခြင်း** ဆိုသည်မှာ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ကလေးနှင့်ထိတွေ့ ဆက်ဆံနေရသူများက ကလေးသူငယ်အပေါ် လုံလောက်သော အစားအစာ၊ အဝတ်အစားနှင့် ကျန်းမာရေးအတွက် ဂရုစိုက်စောင့်ရှောက်မှု၊ ချစ်ခင်ကြင်နာမှု၊ နွေးထွေးမှုစသည့် ကလေးသူငယ်များအတွက် အခြေခံ လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ပျက်ကွက်ခြင်းကို ဆိုသည်။
- (ယ) **မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်** ဆိုသည်မှာ မွေးရာပါ ဟုတ်သည် ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည် ဖြစ်စေ ကိုယ်ကာယ၊ အမြင်၊ အပြော၊ အကြား၊ အသိဉာဏ်၊ စိတ်ပိုင်း၊ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးပိုင်း၊ အာရုံခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာ တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပို၍ ချို့ယွင်းအားနည်းချက်များအား ရေရှည်ခံစားနေရသော ကလေးသူငယ်ကို ဆိုသည်။
- (ရ) **ရန်ပုံငွေ** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ တည်ထောင်ထားသည့် ကလေးသူငယ် များ၏ အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေကို ဆိုသည်။
- (လ) **တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်** ဆိုသည်မှာ စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အစိုးရ မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းက ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ရန် ဤဥပဒေအရ လူမှု ဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက ထုတ်ပေးသော တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်ကို ဆိုသည်။
- (ဝ) **အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်** ဆိုသည်မှာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုက ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာကို တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်ထားလျှင်ဖြစ်စေ၊ တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်လိုလျှင်ဖြစ်စေ ဤဥပဒေအရ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက ထုတ်ပေးသော အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို ဆိုသည်။
- (သ) **အမျိုးသားကော်မတီ** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော ကလေး သူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အမျိုးသားကော်မတီကို ဆိုသည်။
- (ဟ) **ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာ ချပေးရေး ဝန်ကြီးဌာနကို ဆိုသည်။
- (ဠ) **ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီ** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရဖွဲ့စည်းသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မတီ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီ သို့မဟုတ် ခရိုင်ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီ သို့မဟုတ် မြို့နယ်ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေး များဆိုင်ရာကော်မတီကို ဆိုသည်။

- (အ) လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိ ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေပါ လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိ၏ လုပ်ငန်း တာဝန်များကိုထမ်းဆောင်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန၏ အရာရှိ သို့မဟုတ် ပုဒ်မ ၁၁ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသူကို ဆိုသည်။
- (အ-၁) ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူ ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေပါ ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူ ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန၏ ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူ သို့မဟုတ် ပုဒ်မ ၁၁ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသူကို ဆိုသည်။
- (အ-၂) မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိ ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ မွေးစား ခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ရန်အလို့ငှာ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက တာဝန်ပေးအပ်ထား သည့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးနှင့် ခရိုင်လူမှု ဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးတို့မှ လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိအသီးသီးကို ဆိုသည်။
- (အ-၃) ထောင်ဒဏ်တစ်သက် ဆိုသည်မှာ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရသူအား အကျဉ်းထောင် ၌ သေဆုံးသည်အထိ ပြစ်ဒဏ်ကျခံစေရန် ချမှတ်သည့် ထောင်ဒဏ်ကို ဆိုသည်။
- (အ-၄) ကြီးလေးသော ပြစ်မှု ဆိုသည်မှာ တည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ ထောင်ဒဏ် လေးနှစ်နှင့်အထက် ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သင့်သည့် ပြစ်မှုကို ဆိုသည်။

အခန်း (၂)

ရည်ရွယ်ချက်များ

၄။ ဤဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည် -

- (က) ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကွန်ဗင်းရှင်းပါ ကလေး သူငယ်၏ အခွင့်အရေးများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ခ) ကလေးသူငယ်များအတွက် အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် နှင့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေနှင့်အညီ ရရှိခံစားနိုင်ရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊
- (ဂ) ကလေးသူငယ်များ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အခြေခံကျန်းမာရေး၊ အာဟာရပြည့်ဝရေး၊ ပညာသင်ယူမှုအခွင့်အလမ်းရရှိရေးအပါအဝင် လိုအပ်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန်၊

- (ဃ) လျစ်လျူရှုခြင်း၊ အလွဲသုံးခြင်း၊ ရက်စက်ယုတ်မာခြင်းနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း ခံရ သော ကလေးသူငယ်များအား နိုင်ငံတော်၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ် နှင့် အစိုးရ မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊
- (င) ကလေးသူငယ်မှုခင်းကို သီးခြားစစ်ဆေးစီရင်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်သော ကလေး သူငယ်၏ အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင်ရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (စ) ကလေးသူငယ်အားလုံးကို တည်ဆဲဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသော သက်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့် အကာအကွယ်တို့ တန်းတူညီမျှမှုရှိစေပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မပြုစေရန်။

အခန်း (၃)

အမျိုးသားကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ယင်း၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

၅။ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သည် -

- (က) ဤဥပဒေပါ ရည်ရွယ်ချက်များကို ထိရောက်အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အမျိုးသားကော်မတီကို အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည် -
  - (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ - ဥက္ကဋ္ဌ
လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန
  - (၂) သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၊ - အဖွဲ့ဝင်များ
အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ တာဝန်ရှိသူများ
  - (၄) မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်မှ ကိုယ်စားလှယ် - အဖွဲ့ဝင်
  - (၅) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားများ အတွက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် လူမှုရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ်များ - အဖွဲ့ဝင်များ

(၆) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်

- အတွင်းရေးမှူး

လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန

- (ခ) ပုဒ်မခွဲ(က)အရ အမျိုးသားကော်မတီဖွဲ့စည်းရာတွင် လိုအပ်ပါက ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နှင့် တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး တို့ကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။
- (ဂ) ပုဒ်မခွဲ(က)အရ ဖွဲ့စည်းသည့် အမျိုးသားကော်မတီကို လိုအပ်ပါက ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

၆။ အမျိုးသားကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ဤဥပဒေပါ အခြား လုပ်ငန်းတာဝန် များအပြင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည် -

- (က) ဤဥပဒေပါ ရည်ရွယ်ချက်များကို ထမြောက်အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်သောမူဝါဒများ၊ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် အစီအမံများ ချမှတ်ခြင်း၊
- (ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) ပါ မူဝါဒများနှင့်အညီ ကလေးသူငယ်၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားရေး၊ အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် အပြည့်အဝခံစားစေရေးတို့အတွက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်သောအရင်းအမြစ်များ ရရှိရေး အတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဂ) မိမိ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ထိရောက်အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ် သော လုပ်ငန်းကော်မတီများနှင့် ဆပ်ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းပြီး လုပ်ငန်း တာဝန်များ သတ်မှတ်ပေးခြင်း၊
- (ဃ) သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ် များ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှု များကို လိုအပ်သလို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (င) ပြည်တွင်းပြည်ပစေတနာရှင်များထံမှ လှူဒါန်းငွေများ၊ ပစ္စည်းများ လက်ခံရယူ ရေးနှင့် ယင်းလှူဒါန်းငွေများ၊ ပစ္စည်းများကို ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားများအတွက် ရန်ပုံငွေထူထောင်ပြီး ထိရောက်စွာ အသုံးပြုစေရေး တို့အတွက် လမ်းညွှန်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်း၊
- (စ) ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အသိပညာပေးသင်တန်းများ၊ ဆွေးနွေးပွဲ များနှင့် ဟောပြောပွဲများကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း များ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ သင့်လျော်သလို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဆ) ကလေးသူငယ်များ ပြစ်မှုကျူးလွန်စေရေးအတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်သည့် အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

- (ဇ) သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ်များ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကလေး သူငယ်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ တိုးတက်မှုအခြေအနေကို အခါအားလျော် စွာ စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်း၊
  - (စ) လိုအပ်သောအစီရင်ခံစာများ၊ စာရင်းဇယားများကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများမှ တောင်းခံရယူစုစည်းပြီး နှစ်စဉ်ပြုစု၍ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြခြင်း၊
  - (ည) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က လမ်းညွှန်သည့် ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ အခြား လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ၇။ (က) အမျိုးသားကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရုံးလုပ်ငန်း များကို လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ခ) အမျိုးသားကော်မတီ၏ ကုန်ကျစရိတ်များကို ဝန်ကြီးဌာန၏ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ကျခံ သုံးစွဲရမည်။

အခန်း (၄)

**ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီ အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်
ယင်းကော်မတီများ၏ လုပ်ငန်း တာဝန်များ**

- ၈။ (က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အခြားသင့်လျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီ၊ ခရိုင်ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီနှင့် မြို့နယ်ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီများကို လိုအပ်သလို ဖွဲ့စည်းရမည်။
- (ခ) နေပြည်တော်ကောင်စီသည် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့်မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အခြားသင့်လျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင် သည့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီကို လိုအပ်သလို ဖွဲ့စည်းရမည်။
- (ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့နှင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ တို့သည် -

- (၁) ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် (ခ) တို့အရ မိမိတို့ဖွဲ့စည်းထားသော ဒေသဆိုင်ရာ ကော်မတီအသီးသီးကို လိုအပ်ပါက ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။
- (၂) ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသားကော်မတီ၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီ အဆင့်ဆင့်အလိုက် လုပ်ငန်းတာဝန်များ သတ်မှတ်ပေးရမည်။
- (၃) ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီများ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို လမ်းညွှန်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ ကူညီပံ့ပိုးခြင်း ပြုနိုင်သည်။

၉။ ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီအသီးသီးသည် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း တာဝန်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၊ နေပြည်တော်ကောင်စီနှင့် ကော်မတီအဆင့်ဆင့်တို့၏ လမ်းညွှန်မှုနှင့် ကြီးကြပ်မှုကို ခံယူ၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။

- ၁၀။ (က) မိမိတို့ ဆောင်ရွက်သည့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန် များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်အစီရင်ခံစာကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ တစ်ဆင့်မြင့်ရှိ ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီသို့ အစီရင်ခံစာ တင်ပြရမည်။
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကော်မတီတို့သည် မိမိတို့ဆောင်ရွက်သည့် ကလေး သူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အစီရင် ခံစာကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ သို့မဟုတ် နေပြည်တော်ကောင်စီနှင့် အမျိုးသားကော်မတီသို့ အဆင့်ဆင့် တင်ပြရမည်။

အခန်း (၅)

လူမှုဝန်ထမ်း အရာရှိနှင့် ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူများ

ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း

၁၁။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ဤဥပဒေပါ ကလေးသူငယ်၏ အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက် များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာ၌ လိုအပ်သော လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် ရုံးလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က ခွင့်ပြုသော ဝန်ထမ်းဖွဲ့စည်းပုံနှင့်အညီ အောက်ဖော်ပြပါ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန အဆင့်ဆင့်ကို ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်၍ လိုအပ်သော လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိများနှင့် ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူများကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးနိုင်သည်-

- (က) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန၊
- (ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး နှင့် ပြည်ထောင်စု နယ်မြေ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊

- (ဂ) ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ လူမှု ဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊
- (ဃ) ခရိုင်လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊
- (င) မြို့နယ်လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး။

၁၂။ ဝန်ကြီးဌာနသည် -

- (က) ပုဒ်မ ၁၁ အရ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနအဆင့်ဆင့်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင် ဖွင့်လှစ် ခြင်း မပြုနိုင်သေးသော နယ်မြေဒေသများတွင် ဤဥပဒေအရ လူမှုဝန်ထမ်း အရာရှိများနှင့် ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူများ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းကို ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းမဟုတ်သည့် နိုင်ငံသားကို သင့်လျော်သော စရိတ်ချီးမြှင့်ငွေထောက်ပံ့၍ ဖြစ်စေ တာဝန်ပေးနိုင် သည်။
- (ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ အခြားပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများရှိ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းကို လူမှု ဝန်ထမ်းအရာရှိများနှင့် ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူများအဖြစ် တာဝန်ပေးရေး အတွက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကြိုတင်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက် ရမည်။

အခန်း (၆)

သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာနှင့် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာများ တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း

၁၃။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ဝန်ကြီးဌာန၏လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ အောက်ဖော်ပြပါ သင်တန်းကျောင်းများ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာများကို တည်ထောင်ရမည် -

- (က) ဤဥပဒေအရ ပို့အပ်သည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုလိုအပ်သော ကလေးသူငယ် သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်အား ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်ရန် တည်ထောင်ထားသော သင်တန်းကျောင်းများ၊
- (ခ) ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်းစွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်ကို ရဲတပ်ဖွဲ့က စုံစမ်း စစ်ဆေးမှု မစတင်မီနှင့် စတင်စစ်ဆေးနေသည့် ကာလအတွင်း ဖြစ်စေ၊ အခြား နည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အရ ဆုံးဖြတ်ချက် မချမှတ်မီ ကာလအတွင်းဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်တရားရုံးက စစ်ဆေးစီရင်နေ သည့် ကာလအတွင်းဖြစ်စေ ယာယီအုပ်ထိန်းရန်နှင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရန် လိုအပ် သော ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာများ။

၁၄။ (က) အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုက ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ထားလျှင် ဖြစ်စေ၊ တည်ထောင် ဖွင့်လှစ်လိုလျှင် ဖြစ်စေ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရရှိရန် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန သို့ လျှောက်ထားရမည်။

(ခ) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် -

(၁) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ လျှောက်ထားချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ မရှိ စိစစ်ပြီး ကိုက်ညီပါက အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ် ထုတ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ကိုက်ညီမှုမရှိပါက လိုအပ်သည်များကို ပြုပြင် စေပြီး အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း ပြုရမည်။

(၂) ပုဒ်မခွဲငယ် (၁) အရ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ထုတ်ပေးသည့်အခါ စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်ပေးရမည်။ အကယ်၍ အဆိုပါ စည်းကမ်း ချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ပါက ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ကို ဆက်လက်၍ ထုတ်ပေး သင့် မသင့် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း နှင့် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ထုတ်ပေးထားသော ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာကို သင့်လျော်သည့် နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှု အကူအညီ ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။

၁၅။ (က) စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ်က ဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အစိုးရ မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းက ဖြစ်စေ ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်လိုလျှင် တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့် ရရှိရန် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသို့ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ လျှောက်ထားရမည်။

(ခ) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ပုဒ်မခွဲ (က) အရ လျှောက်ထားချက်ကို သတ်မှတ် ချက်များနှင့်အညီ စိစစ်ပြီး တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်ထုတ်ပေးရန် ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ငြင်းပယ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။ ခွင့်ပြုပါက တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့် သက်တမ်းနှင့် စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်၍ လျှောက်ထားသူအား တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးရမည်။

(ဂ) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့် သက်တမ်းကုန်ဆုံး၍ သက်တမ်းတိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားလာခြင်းအပေါ် သက်တမ်းတိုးမြှင့် ပေးရန် သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၆။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးထားသော ပရဟိတဂေဟာ နှင့် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာများအား -

(က) လိုအပ်သော လမ်းညွှန်မှုပေးခြင်း၊ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း၊ သင့်လျော်သည့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းများ ပြုရ မည်။

(ခ) သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းချက်များနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိ မရှိကို သင့်လျော်သော လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိကို ဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူကို ဖြစ်စေ၊ ယင်း ပုဂ္ဂိုလ်များကို အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်း၍ဖြစ်စေ စုံစမ်းစစ်ဆေးစေပြီး စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်ကို တင်ပြစေနိုင်သည်။

၁၇။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိသူက ဖောက်ဖျက်ကြောင်းတွေ့ရှိရလျှင် အောက်ပါ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်ကို ချမှတ်နိုင်သည် -

- (က) သတိပေးပြီး သတ်မှတ်ထားသော ဒဏ်ကြေးကို ပေးဆောင်စေခြင်း၊
- (ခ) တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်ကို ကာလ သတ်မှတ်၍ ယာယီ ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊
- (ဂ) တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ခြင်း။

အခန်း (၇)

ကလေးသူငယ်၏ အခွင့်အရေးများ

၁၈။ ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် အသက်ရှင်သန်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုရရှိရေးနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်ဆက်ဆံခွင့်ရရှိစေရေးတို့အတွက် အခွင့်အရေး များ ရှိကြောင်း နိုင်ငံတော်က အသိအမှတ်ပြုသည်။

၁၉။ ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် -

- (က) အသက်ရှင်သန်ရန် မွေးရာပါ အခွင့်အရေးရှိသည်။
- (ခ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများ ခံစားခွင့်ရှိသည်။
- (ဂ) မိဘနှစ်ပါး သို့မဟုတ် တစ်ပါးပါး အသက်ရှင်လျက်ရှိပါက ယင်းတို့နှင့်အတူ နေထိုင်ကြီးပြင်းရန် အခွင့်အရေးရှိသည်။
- (ဃ) မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မှ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မခံရစေရ။
- (င) မိမိ၏ ယုံကြည်ချက်၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့် ရှိသည်။
- (စ) ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ၊ သာသနာ၊ စကား၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့ ထုံးတမ်းများကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။
- (ဆ) ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသော ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့ သို့မဟုတ် အစည်းအရုံးများ၊ လူမှုရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ခွင့် ရှိသည်။
- (ဇ) ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အနုပညာဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။

- (ဈ) မိမိတို့၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အထောက်အကူပြုစေမည့် စာပေများဖတ်ရှု နိုင်ခွင့်၊ ဗဟုသုတများ လေ့လာဆည်းပူးနိုင်ခွင့်၊ သတင်းများရယူနိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- (ဉ) အားလပ်ချိန်နှင့်ကစားချိန်များ ရပိုင်ခွင့်ရှိပြီး အသက်အရွယ်အလိုက် အားကစား လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲခွင့် ရှိသည်။
- (မူ) ဥပဒေနှင့်အညီ အမွေဆက်ခံခွင့်ရှိသည်။
- (ဋ) ပစ္စည်းဥစ္စာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိပြီး ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းဥစ္စာအတွက် ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ရထိုက်ခွင့် ရှိသည်။
- (ဌ) ကလေးသူငယ်တိုင်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လုံခြုံမှု ကို အကြောင်းမဲ့ထိပါးခြင်း မခံရစေရန် ဥပဒေနှင့်အညီ ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ခံပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- (ဍ) ပုဒ်မခွဲ (က) မှ (ဋ) အထိပါ အခွင့်အရေးများအပြင် ဤဥပဒေပါ ကလေး သူငယ်၏ အခြားအခွင့်အရေးများကို တန်းတူညီမျှစွာ ရရှိခံစားခွင့်ရှိသည်။

၂၀။ ကလေးသူငယ်၏ အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ရပ် ဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နစ်နာသူ ကလေးသူငယ်ကိုယ်တိုင်က ဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်၏ကိုယ်စား မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူက ဖြစ်စေ၊ နီးစပ်ရာပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးက ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသဆိုင်ရာကော်မတီသို့ လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် တရားရုံးသို့ လည်းကောင်း တင်ပြ တိုင်တန်းခွင့်ရှိသည်။

၂၁။ မွေးဖွားသည့် ကလေးသူငယ်အား မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ -

- (က) နိုင်ငံတော်အတွင်း မွေးဖွားသည့် ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိစေဘဲ မွေးဖွားခြင်းကို အခမဲ့ မှတ်ပုံတင်ခွင့်ရှိသည်။
- (ခ) မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် သင့်လျော်သူတစ်ဦးဦးသည် နေထိုင်သည့် ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာတွင် ကလေးမွေးဖွားပြီးလျှင် ဖြစ်စေ၊ ဆေးရုံ သို့မဟုတ် သားဖွားခန်း၌ ကလေးမွေးဖွားပြီးလျှင် ဖြစ်စေ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနသို့ အကြောင်းကြား၍ မွေးဖွားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ပြီး ယင်းဌာနက ကလေးမွေးဖွားခြင်း မှတ်ပုံတင်လက်မှတ် ထုတ်ပေးရမည်။
- (ဂ) သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနသည် မွေးဖွားသည့် ကလေးသူငယ်နှင့် ကလေးမွေးဖွားခြင်းမှတ်ပုံတင်စာအုပ်တွင် သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ရမည်။
- (ဃ) ကလေးမွေးဖွားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ထားခဲ့ခြင်းမရှိသည့်ကိစ္စတွင် ကလေးမွေးဖွား ခဲ့ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊

သက်ဆိုင်ရာ ဆေးရုံ သို့မဟုတ် သားဖွားခန်း၏ တာဝန်ခံပုဂ္ဂိုလ်ကထုတ်ပေးသည့် မွေးစာရင်းသက်သေခံလက်မှတ် ပူးတွဲ၍ဖြစ်စေ ကလေးမွေးဖွားကြောင်း ကလေးသူငယ်၏ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် သင့်လျော်သူ တစ်ဦးဦးက သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနသို့ အကြောင်းကြားပြီး မွေးဖွားမှုမှတ်ပုံတင် ရမည်။ ထိုကလေးမွေးဖွားကြောင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် ကလေးသူငယ်၏ အသက်အတွက် သက်သေအထောက်အထားဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

၂၂။ မွေးဖွားကြောင်း မှတ်ပုံတင်သည့် ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကို တည်ဆဲဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီသာလျှင် ရရှိစေရမည်။

၂၃။ အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးတို့၏ ထိမ်းမြားလက်ထပ်နိုင်သည့်အသက်သည် ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ တည်ဆဲဥပဒေနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေများတွင် သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်စေရမည်။ သို့ရာတွင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း စာချုပ်ချုပ်ဆို၍ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ဖြစ်ပါက ထိမ်းမြားလက်ထပ်ရန် ပဋိညာဉ်ပြုနိုင်သည့် အသက်သည် ၁၈ နှစ်ပြည့်ပြီး ဖြစ်ရမည်။

၂၄။ ဤဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများကို ကလေးသူငယ်တိုင်း အပြည့်အဝရရှိခံစားနိုင်စေရန် -

- (က) သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် မိမိတို့ ကဏ္ဍအလိုက် တတ်နိုင်သမျှ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ခ) စေတနာ့ဝန်ထမ်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်းများသည်လည်း ဥပဒေနှင့်အညီ မိမိတို့တတ်နိုင်သမျှ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင် ခွင့်ရှိသည်။

၂၅။ အခြားတည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်တွင်ပါရှိသည့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များထက် ကလေးသူငယ်၏ အခွင့်အရေးများကို ပိုမို ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မည်ဆိုပါက ထိုအခြားတည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အလေးပေး၍ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၈)

ကလေးသူငယ်ကို မွေးစားခြင်း

၂၆။ မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ဦးဦးသည် ကလေးသူငယ်ကို မိဘအရင်းသဖွယ် ပြုစုစောင့်ရှောက် နိုင်ပါက ကလေးသူငယ်အား သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ မွေးစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

၂၇။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ဤဥပဒေအရ မွေးစားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ရန်အလို့ငှာ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊ ပြည်ထောင်စု နယ်မြေ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ရဒေသ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးနှင့် ခရိုင်လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးတို့မှ လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိအသီးသီးကို မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိအဖြစ် တာဝန်ပေးနိုင်သည်။

၂၈။ (က) မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ဦးဦးသည် အောက်ဖော်ပြပါကလေးသူငယ်အား မှတ်ပုံတင် ၍ မွေးစားခွင့်ပြုရန် သက်ဆိုင်ရာ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိ ထံ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ လျှောက်ထားနိုင်သည်။ -

(၁) မိဘမဲ့ကလေးသူငယ်၊

(၂) မိဘက ပြုစုစောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်းမရှိသော ကလေးသူငယ် သို့မဟုတ် မိဘက ပြုစုစောင့်ရှောက်သော်လည်း ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်း မရှိသော ကလေးသူငယ်၊

(၃) မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူနှင့် အမြဲတမ်း ကွဲကွာနေသည့်အပြင် ဆွေမျိုး သားချင်းကလည်း ပြုစုစောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်းမရှိသော ကလေးသူငယ်၊

(၄) ဝန်ကြီးဌာနက အမိန့် ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်၍ သတ်မှတ်ထားသော အခြား ကလေးသူငယ်။

(ခ) ကလေးသူငယ်ကို မွေးစားလိုသူသည် မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်း အရာရှိထံတွင် မှတ်ပုံတင်၍ မွေးစားခြင်းမပြုဘဲ သက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် တည်ဆဲ ကိစ္စိမမွေးစားခြင်းဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ မွေးစားစာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်၍ မွေးစားနိုင်သည်။

(ဂ) သက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံးသည် ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ ကလေးသူငယ် မွေးစားစာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်သည့်အခါ ဤဥပဒေအရ မွေးစားသားသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများ ခံစားနိုင်စေရန်အလို့ငှာ မွေးစားစာချုပ်မှတ်ပုံတင်ပြီး ရက် ပေါင်း ၃၀ အတွင်း မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင်စာချုပ် မိတ္တူနှင့်အတူ သက်ဆိုင်ရာ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိထံသို့ ပေးပို့ အကြောင်းကြားရမည်။

၂၉။ သက်ဆိုင်ရာ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိသည် -

(က) ပုဒ်မ ၂၈ အရ မွေးစားခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားချက်ကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့် အညီ စိစစ်၍ ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ငြင်းပယ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ ခွင့်ပြုပါက မွေးစားခွင့်ပြုသူနှင့် မွေးစားလိုသူအား သတ်မှတ် ချက်များနှင့်အညီ မွေးစားစာချုပ် ချုပ်ဆိုစေပြီး မွေးစားခြင်းကို သက်ဆိုင်ရာ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ရမည်။

(ဂ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ မှတ်ပုံတင်၍ မွေးစားသည့်စာရင်းကို လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၂၈၊ ပုဒ်မခွဲ (ဂ) အရ သက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံးက ပေးပို့လာသည့် တည်ဆဲ ကိစ္စိမမွေးစားခြင်းဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ မွေးစားသည့်စာရင်းကို လည်းကောင်း မွေးစားစာချုပ်မိတ္တူများပူးတွဲ၍ လူမှု ဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသို့ တင်ပြရမည်။

၃၀။ တည်ဆဲ ကိစ္စိမမွေးစားခြင်းဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေအရ စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် ဖြစ်စေ၊ ဤအခန်းပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိထံတွင် ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်မွေးစားစာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်၍ မွေးစားသည့် မွေးစားမိဘသည် -

- (က) မွေးစားသည့်ကလေးသူငယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်မှု အခြေအနေနှင့် ထိုကလေးသူငယ်၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိထံသို့ အစီရင်ခံရမည်။
- (ခ) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက သတ်မှတ်သော တာဝန်နှင့် စည်းကမ်းချက်များကို လိုက်နာရမည်။
- (ဂ) မွေးစားခံရသည့် ကလေးသူငယ်အား မိမိကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ အခြား သူတစ်ဦးဦးနှင့် ပူးပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပြည်ပသို့ခိုးထုတ်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ အဓမ္မဝန်ဆောင်မှုပေးစေခြင်း သို့မဟုတ် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း မပြုလုပ်ရ။

၃၁။ သက်ဆိုင်ရာ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိသည် မွေးစားစာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ပြီးနောက် မွေးစားမိဘက မွေးစားခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်နှင့် စည်းကမ်းချက် သို့မဟုတ် တားမြစ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း ရှိ မရှိ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ စုံစမ်းခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ လိုအပ်ပါက စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီး သတ်မှတ်ထားသော တာဝန်နှင့် စည်းကမ်းချက် သို့မဟုတ် တားမြစ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကြောင်း တွေ့ရှိပါက မွေးစားခြင်းကို ပယ်ဖျက်သင့်ကြောင်း သဘောထားမှတ်ချက်ဖြင့် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသို့ တင်ပြ ရမည်။

၃၂။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ပုဒ်မ ၃၁ အရ တင်ပြချက်ကို စိစစ်ပြီး မွေးစားခြင်းကို ပယ်ဖျက်သည့်အမိန့် သို့မဟုတ် အခြားသင့်လျော်သော အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ် ချမှတ်နိုင်သည်။

- ၃၃။ (က) မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိက မွေးစားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ပြီး သည့်အခါ မွေးစားခြင်းမပြုမီက မိဘများနှင့် အုပ်ထိန်းသူများတွင် ရှိခဲ့သော အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များကို ရပ်ဆိုင်းပြီး မွေးစားမိဘထံ လွှဲပြောင်းပေး ပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။
- (ခ) မွေးစားကလေးသူငယ်တစ်ဦးသည် မွေးစားမိဘနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေ သို့မဟုတ် ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေနှင့်အညီ မွေးစားမိဘ၏ အခြားသားသမီးများ ကဲ့သို့ပင် အဓမ္မဆက်ခံရန် အခွင့်အရေးအပါအဝင် တူညီသော အခြားအခွင့် အရေးများ ရရှိစေရမည်။

အခန်း (၉)

အခြားနည်းဖြင့်ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း

၃၄။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် -

- (က) အခြေအနေ တစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် မိရင်းဖရင်းပြုစုစောင့်ရှောက်မှု ဆုံးရှုံးသွားသော သို့မဟုတ် မရရှိသော ကလေးသူငယ်များအား မိရင်းဖရင်းကိုယ်စား ဆွေမျိုး သားချင်းများက ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ မိဘအရင်းသဖွယ် ပြုစုစောင့်ရှောက် ခြင်း၊ သင်တန်းကျောင်းအခြေပြု

ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေး ဂေဟာတွင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း စသည့်နည်းလမ်းများ အပါအဝင် အခြား နည်းဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း ပြုနိုင်ရေးကို ဦးစားပေးကာ အစီအမံများ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရမည်။

- (ခ) အဆိုပါ ကလေးသူငယ်များအား မိသားစုပတ်ဝန်းကျင်မှ အမြဲတမ်းဖယ်ရှားခြင်း သည် ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းစေသည့် အခါမှ တစ်ပါး ယင်းသို့ဖယ်ရှားခြင်းမှာ ယာယီသာလျှင်ဖြစ်စေပြီး အတိုတောင်းဆုံး သော အချိန်ကာလအတွက်သာ ဖြစ်စေရမည်။
- (ဂ) မိသားစုပတ်ဝန်းကျင်မှ ပြုစုစောင့်ရှောက်မှု ဆုံးရှုံးသွားသော ကလေးသူငယ်များ အား သင်တန်းကျောင်းအခြေပြု ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ယာယီစောင့်ရှောက် ရေးဂေဟာတွင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းကို နောက်ဆုံးနည်းလမ်း အနေဖြင့်သာ ကျင့်သုံးရမည်။
- (ဃ) သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာနှင့် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာများတွင် ကလေးသူငယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အထောက်အကူပြုသည့် ပြုစုစောင့်ရှောက်မှုစံနှုန်း များ သတ်မှတ်ပေးရမည်။
- (င) အခြားနည်းဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းအစီအစဉ်အရ ကလေးသူငယ်များအား သင့်လျော်သည့် စောင့်ရှောက်မှုအတွက် နေရာချထားပေးခြင်းကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ ဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေနိုင်သည်။
- (စ) အခြားနည်းဖြင့်ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းအစီအစဉ်အရ ကလေးသူငယ်အား သင့်လျော်သည့် စောင့်ရှောက်မှုအတွက် နေရာချထားခြင်းကို ပုံမှန်ပြန်လည် သုံးသပ်ပြီး မိသားစုထံပြန်လည် အပ်နှံနိုင်မည့် ဖြစ်နိုင်ခြေကို အကဲဖြတ်သုံးသပ် ရမည်။

အခန်း (၁၀)

အုပ်ထိန်းခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း

၃၅။ အုပ်ထိန်းသူများ အပါအဝင် မိဘများသည် ကလေးသူငယ်ကို အုပ်ထိန်းခြင်းနှင့် ပြုစု စောင့်ရှောက်ခြင်းပြုရာတွင် လည်းကောင်း၊ ကလေးသူငယ်က ပိုင်ဆိုင်သောပစ္စည်းများအား စီမံ ခန့်ခွဲရာတွင် လည်းကောင်း ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများနှင့် ကလေး သူငယ်၏ အသက်အရွယ်နှင့် ရင့်ကျက်မှုအရ သဘောတူညီချက်ကို အလေးထား ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည်။

၃၆။ မိဘနှစ်ပါးသည် -

- (က) ကလေးသူငယ်၏ မူလအုပ်ထိန်းသူများ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

(ခ) သဘာဝအားဖြင့် ကလေးသူငယ်ကိုကြီးပြင်းလာအောင် ကျွေးမွေးပြုစုစောင့်ရှောက်ရန်တာဝန်နှင့် ကလေးသူငယ်က ပိုင်ဆိုင်သောပစ္စည်းများအား စီမံခန့်ခွဲ ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

၃၇။ မိဘနှစ်ဦး ကွဲကွာနေပါက -

(က) ကလေးသူငယ်နှင့် အတူနေထိုင်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်ဆံရေးရှိသော မိခင် သို့မဟုတ် ဖခင်သည် တစ်ဦးတည်းဖြစ်စေ၊ မိဘနှစ်ဦးလုံးက မျှဝေ၍ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့် ရှိစေရမည်။

(ခ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများကို အဓိက ထည့်သွင်း စဉ်းစားလျက် မိဘတစ်ဦးစီ ဖြစ်စေ၊ မိဘနှစ်ဦးလုံး ဖြစ်စေ ကလေးသူငယ်ကို ကြီးပြင်းလာအောင် ကျွေးမွေးပြုစုစောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်နှင့် ကလေးသူငယ်က ပိုင်ဆိုင်သောပစ္စည်းများကို စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

၃၈။ ကလေးသူငယ်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဆက်ဆံရေးရှိသော မိဘတစ်ဦးဦး သေဆုံးလျှင် အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သော မိခင် သို့မဟုတ် ဖခင်သည် မိဘ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ကို ဆက်လက် ကျင့်သုံးရမည်။

၃၉။ ကလေးသူငယ်ကို အုပ်ထိန်းလိုသော အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦးသည် အုပ်ထိန်းသူ အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီ ချမှတ်ပေးရန် သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ လျှောက်ထားနိုင်သည် -

(က) မိဘများကွဲကွာခြင်း သို့မဟုတ် ကွာရှင်းခြင်း ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ကလေးသူငယ် ကို အုပ်ထိန်းလိုသူ၊

(ခ) လျစ်လျူရှုခြင်း၊ အလွဲသုံးခြင်း၊ ရက်စက်ယုတ်မာခြင်းနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း ခံရသော ကလေးသူငယ်ကို ကြီးပြင်းလာအောင် ကျွေးမွေးပြုစုစောင့်ရှောက်ရေး နှင့် ကလေးသူငယ်က ပိုင်ဆိုင်သောပစ္စည်းများကို စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် ကလေး သူငယ်၏အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းမှုကို လိုလားသော ကလေးသူငယ် အား အုပ်ထိန်းသူ။

၄၀။ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသည် -

(က) ပုဒ်မ ၃၉ အရ လျှောက်ထားမှုကို စိစစ်ပြီး ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားကို အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် မိဘတစ်ဦးဦးကိုဖြစ်စေ၊ ဘိုးဘွား တစ်ဦးဦးကိုဖြစ်စေ၊ သွေးရင်းဆွေမျိုးတစ်ဦးဦးကိုဖြစ်စေ ဦးစားပေး အစီအစဉ်အတိုင်း အုပ်ထိန်းသူအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ယင်းတို့ တစ်ဦးဦးမရှိ သည့်အခါ သင့်လျော်သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို အုပ်ထိန်းသူအဖြစ် လည်းကောင်း ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီ ချမှတ်ပေးနိုင် သည်။

(ခ) ကလေးသူငယ်၏ အသက်အရွယ်နှင့် ရင့်ကျက်မှုကို တည်မှီပြီး ကလေးသူငယ် နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အုပ်ထိန်းမှု ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုတို့အတွက် စီရင်ချက် နှင့် ဒီကရီ ချမှတ်ရာတွင် ထိုကလေးသူငယ်၏ ဆန္ဒသဘောထားကို ရယူရမည်။

၄၁။ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးက မိဘ မဟုတ်သူအား အုပ်ထိန်းသူအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပြီး နောက် ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားအတွက် ခွဲခွာနေထိုင်ရန် လိုအပ်သည့် အခါမှတစ်ပါး ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် မိဘ၊ ဘိုးဘွားတို့နှင့် ပုံမှန်တွေ့ဆုံခွင့် ရှိစေရမည်။

အခန်း (၁၁)

စရိတ်ထောက်ပံ့ခြင်း

၄၂။ ကလေးသူငယ်၏ မိဘသည် ကလေးသူငယ်ကို ကျွေးမွေးပြုစုရန်နှင့် ကလေးသူငယ်၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ပေးရန် တာဝန်ရှိစေရမည်။

၄၃။ (က) ဖခင်တိုင်းသည် လင်မယားကွာရှင်းသည် ဖြစ်စေ၊ မကွာရှင်းသည် ဖြစ်စေ မိမိ၏ သားသမီးတိုင်းကို စရိတ်ထောက်ပံ့ရန် တာဝန်ရှိစေ ရမည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ ကလေးသူငယ်အား စရိတ်ထောက်ပံ့ရန် တာဝန်ရှိသည့် ဖခင်က လုံလောက်သော အကြောင်းမရှိဘဲ ကလေးသူငယ်အား စရိတ်ထောက်ပံ့ ရန် ပျက်ကွက်ပါက ကလေးသူငယ်ကိုယ်စား မိခင် သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူက စရိတ်ထောက်ပံ့ရန် ပျက်ကွက်သည့် ဖခင်အပေါ် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတွင် စရိတ်ထောက်ပံ့ရန် လျှောက်ထားစွဲဆိုနိုင်သည်။

၄၄။ သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးသည် -

(က) ပုဒ်မ ၄၃၊ ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ ကလေးသူငယ်စရိတ်ထောက်ပံ့ရန် လျှောက်ထားမှု တွင် လျှောက်ထားခံရသော ဖခင်က စရိတ်ထောက်ပံ့ရန် လုံလောက်သော အကြောင်းမရှိဘဲ ပျက်ကွက်ကြောင်း တွေ့ရှိပါက ကလေးသူငယ် တစ်ဦးလျှင် လစဉ် ကျပ် ၅၀၀၀၀ ထက်မပိုသော စရိတ်ပေးစေရန် အမိန့် ချမှတ်နိုင်သည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ ချမှတ်သည့်စရိတ်ကို လျှောက်ထားခံရသူက ပေးဆောင်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့်အညီ ဒဏ်ငွေမဆောင် ပျက်ကွက် သကဲ့သို့ မှတ်ယူ၍ ဒဏ်ငွေအရ ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အညီ ကောက်ခံပြီး ရရှိသည့်ငွေကို ချမှတ်ထားသည့်စရိတ်အတွက် လျှောက်ထား သူအား ပေးရမည်။

အခန်း (၁၂)

ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ

၄၅။ ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် -

(က) ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိစေဘဲ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ရရှိစေရမည်။

(ခ) နိုင်ငံတော်က ချမှတ်ထားသော ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့်အညီ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ခံယူခွင့် ရှိသည်။

(ဂ) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစွာ ခံစားခွင့် ရရှိစေရမည်။

၄၆။ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနသည် -

(က) ကလေးသူငယ်များ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေး ထိရောက်စွာခံစားခွင့် ရရှိစေရန် လိုအပ်သော နိုင်ငံတော်၏အထောက်အပံ့နှင့် အရင်းအမြစ်များ ခွဲဝေ ချထားပေးရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မွေးကင်းစကလေးအပါအဝင် ကလေးသူငယ်တိုင်း ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လိုအပ်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများအား စီမံချက်များ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ကလေးသူငယ်၏ ကျန်းမာရေးကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သော အစားအသောက်၊ အသုံးအဆောင်နှင့် ဆေးဝါးများ အပါအဝင် ရုပ်ရွာလူမှုအလေ့အထများကို ဆန်းစစ်၍ သင့်လျော်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၁၃)

ပညာရေး ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ

၄၇။ ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် -

(က) ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိစေဘဲ ပညာသင်ယူမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ ရရှိစေရမည်။

(ခ) နိုင်ငံတော်က ဖွင့်လှစ်ထားသော ကျောင်းများတွင် သတ်မှတ်ထားသော အဆင့် အထိ အခမဲ့ပညာသင်ယူခွင့်ရှိသည်။

(ဂ) တိုင်းရင်းသားများ၏ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနုပညာနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သင်ယူစောင့်ထိန်းခွင့်ရှိသည်။

၄၈။ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် -

(က) ကလေးသူငယ်များ ပညာသင်ယူမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေး ထိရောက်စွာ ခံစားခွင့် ရရှိစေရန် လိုအပ်သော နိုင်ငံတော်၏ အထောက်အပံ့နှင့် အရင်းအမြစ်များ ခွဲဝေ ချထားပေးရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး သတ်မှတ်ထားသော အခမဲ့ မသင်မနေရ ပညာရေးအဆင့် ပြီးမြောက်စေရန် ဦးတည်ဖော်ဆောင်ရမည်။

(ဂ) ကလေးသူငယ်များကို ကျောင်းအပ်နှံရေး၊ ကျောင်းမှန်မှန်တက်ရေး၊ ကျောင်း ထွက်နှုန်း ကျဆင်းရေး တို့အတွက် လိုအပ်သောအစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက် ရမည်။

- (ဃ) နိုင်ငံတော်က ဖွင့်လှစ်သောကျောင်းများတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ကျောင်းမတက်နိုင်သော ကလေးသူငယ်များနှင့် ပညာသင်ယူနိုင်ခြင်းမရှိသော ကလေးသူငယ်များ ပညာသင်ယူခွင့်ရရှိရေးအတွက် ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေး အပါအဝင် အခြားသော လက်တွေ့အသုံးချနိုင်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာ သင်ကြားရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (င) တိုင်းရင်းသားများ၏ စာပေ၊ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု အနုပညာနှင့် ဓလေ့ ထုံးစံများ ဖွံ့ဖြိုးစေရန် သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်သင်ကြားရေးအတွက် ကူညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၁၄)

ကလေးသူငယ်များ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့်

အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း

- ၄၉။ (က) မည်သည့် ကလေးသူငယ်ကိုမျှ အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် အလုပ် လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခြင်း မပြုရ။
  - (ခ) အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ကလေးသူငယ်၏ အသက်သည် ၁၄ နှစ် အောက် မငယ်စေရ။ အကယ်၍ နိုင်ငံတော်၏ ပညာရေးရည်မှန်းချက်အရ အခမဲ့ မသင် မနေရ ပညာရေးစနစ်အတွက် သတ်မှတ်ထားသော အသက်သည် ၁၄ နှစ်ထက် ပိုပါက ကျောင်းနေသော ကလေးသူငယ်များ၏ အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် အသက်သည် ထိုသို့ပို၍ သတ်မှတ်ထားသော အသက်ထက် မငယ်စေရ။
  - (ဂ) အသက် ၁၂ နှစ် မှ ၁၄ နှစ် အတွင်းရှိ ကလေးသူငယ်သည် ဘေးအန္တရာယ်မရှိ သည့်အပြင် ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်မှုမရှိနိုင်သည့် ပေါ့ပါးသော လုပ်ငန်းများတွင် ကျောင်းပညာရေးကို ဖြစ်စေ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရေးကိုဖြစ်စေ၊ ထို ကလေးသူငယ်၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုဖြစ်စေ မထိခိုက် စေပါက အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည်။
  - (ဃ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ သတ်မှတ်ထားသော အသက်ထက်ပို၍ကြီးသည့် ကလေးသူငယ် သည် ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်ပြီး သက်ဆိုင်ရာအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း ရှိပါက တည်ဆဲ အလုပ်သမားရေးရာ ဥပဒေများနှင့်အညီ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိသည်။
- ၅၀။ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနသည် -
- (က) ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်စေနိုင်သော လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ၊ လုပ်ငန်းခွင်များကို သက်ဆိုင်ရာ အလုပ်ရှင်အဖွဲ့အစည်း၊ အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်း ပြီး သတ်မှတ်ထားရမည်။

- (ခ) ပုဒ်မ ၄၉၊ ပုဒ်မခွဲ (ဂ) ပါ အသက် ၁၂ နှစ် မှ ၁၄ နှစ် အတွင်းရှိ ကလေးသူငယ် များ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည့် တည်ဆဲအလုပ်သမားရေးရာ ဥပဒေများနှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသည့် ပေါ့ပါးသော အလုပ်အမျိုးအစားများ၊ အများဆုံးအလုပ်ချိန် နှင့် အခြားစည်းကမ်းချက်များကို သတ်မှတ်ထားရမည်။
- (ဂ) ဤဥပဒေနှင့်အညီ ကလေးသူငယ်များ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိရေး၊ အလုပ်လုပ် ကိုင်သော ကလေးသူငယ်များအား ကာယိန္ဒြေပျက်ပြားစေမည့် အပြုအမူ၊ အပြောအဆို အပါအဝင် လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ရပိုင်ခွင့်များ ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးမှုမရှိစေရေးနှင့် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေးတို့အတွက် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းပြီး စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၁၅)

မသန်စွမ်း ကလေးသူငယ်များ

၅၁။ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များသည် -

- (က) မွေးရာပါ အသက်ရှင်သန်ခွင့်ရှိပြီး ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်နှင့် ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်အပါအဝင် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အခြားသန်စွမ်းသူ ကလေးသူငယ်များနည်းတူ ခံစားခွင့်ရှိသည်။
- (ခ) မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများအားလုံး သန်စွမ်းသူ ကလေးများနှင့် တန်းတူခံစားခွင့်ရှိသည်။
- (ဂ) ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ် သုံးသပ်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် ဉာဏ်ရည်ဆိုင်ရာ မသန်စွမ်း ကလေးသူငယ်များ၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားအတွက် တည်ဆဲဥပဒေနှင့် အညီ မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူက ကိုယ်စား စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) နိုင်ထက်စီးနင်း အကြမ်းဖက်ခံရမှု၊ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု အမျိုးမျိုးအပါအဝင် အလွဲသုံးခံရမှု၊ ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရမှုများနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုတို့မှ အကာအကွယ် ရထိုက်ခွင့်ရှိသည်။

၅၂။ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်တိုင်းသည် -

- (က) ရှေးဦးအရွယ်ကလေးသူငယ် ပြုစုပျိုးထောင်ရေးနှင့် ဘဝတစ်သက်တာ သင်ယူမှု များ အပါအဝင် ပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေရမည်။

(ခ) မိမိတို့နေထိုင်ရာ ရပ်ရွာ သို့မဟုတ် အနီးစပ်ဆုံးဒေသရှိ နိုင်ငံတော်က ဖွင့်လှစ် ထားသော ကျောင်းများတွင် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနက သတ်မှတ်ထားသော အခမဲ့ပညာသင်ယူခွင့် ရှိသည့်အဆင့်အထိ အခြားသူများနည်းတူ သင်ယူခွင့်ရှိ သည်။

၅၃။ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဝန်ကြီးဌာနနှင့်ညှိနှိုင်း၍ -

(က) အခြေခံပညာအဆင့်မှ တက္ကသိုလ်ပညာအဆင့်အထိ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ် များ ပညာသင်ယူရာတွင် လိုအပ်သော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၊ နေရာထိုင်ခင်း များ၊ သွားလာဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များနှင့် သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများရရှိရေးအတွက် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ပေးရမည်။

(ခ) လူတိုင်းအကျုံးဝင်ပညာရေးစနစ် သို့မဟုတ် အထူးပညာရေးစနစ်နှင့် ပညာရေး ကောလိပ်များ၊ ပညာရေးတက္ကသိုလ်များတွင် မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေး များ ထည့်သွင်းသင်ကြားရန် လည်းကောင်း၊ မသန်စွမ်းမှုအမျိုးအစားအလိုက် သင်ကြားနည်းစနစ်များနှင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦးဆက်သွယ်ခြင်း နည်းစနစ်များ သင်ယူနိုင်ရန် လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

၅၄။ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနသည် ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ညှိနှိုင်း၍ -

(က) မသန်စွမ်းမှုဖြစ်ခြင်းကို ကာကွယ်သည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မွေးကင်းစကလေးနှင့် ကလေးသူငယ်များတွင် မသန်စွမ်းမှုဖြစ်ပွားသည့်နှုန်း အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် စီမံချက်များ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များအတွက် အရည်အသွေးပြည့်မီသော ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ကျေးလက်ဒေသများအထိ အခမဲ့ သို့မဟုတ် မသန်စွမ်းသူများ ကျခံနိုင်သောနှုန်းထားဖြင့် ရရှိနိုင်ရန် စီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၅၅။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ပုဒ်မ ၅၁ နှင့် ၅၂ တို့ပါ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များ၏ အခြေခံ အခွင့်အရေးများ ရရှိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိစေရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ထောက်ပံ့ နိုင်သမျှ ထောက်ပံ့နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြတောင်းခံပြီး သီးခြားအစီအမံများ ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၅၆။ အမျိုးသားကော်မတီသည် မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များအား စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ပြုစုပျိုးထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးတို့အတွက် ရန်ပုံငွေမှ တတ်နိုင်သမျှ ထောက်ပံ့ငွေနှင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပမှစေတနာရှင်များ၏ ထောက်ပံ့လှူဒါန်းငွေများဖြင့် စီမံချက် များချမှတ်၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၁၆)

ကလေးသူငယ်အပေါ် အကြမ်းဖက်မှုမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း

၅၇။ မည်သူမျှ ကလေးသူငယ်အပေါ် တစ်နည်းနည်းဖြင့် နစ်နာဆုံးရှုံးစေသည့် သို့မဟုတ် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေသည့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုနှင့် တစ်ခုခုကို မပြုလုပ်ရ။

၅၈။ ပုဒ်မ ၅၇ ပါ အကြမ်းဖက်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်များ အပါအဝင် အောက်ဖော်ပြပါ အခြေအနေတစ်ရပ်ရပ်ကို တွေ့ကြုံခံစားရသော သို့မဟုတ် ပြုလုပ်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်အား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်လိုသည် -

- (က) အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် အလုပ်ခိုင်းစေခြင်းခံရသည့် ကလေးသူငယ်၊
- (ခ) လမ်းပေါ်နေကလေးသူငယ်၊
- (ဂ) အကျဉ်းထောင်ကျ ကလေးသူငယ်၊
- (ဃ) စီးပွားရေးအရ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာခေါင်းပုံဖြတ်ခံရသော ကလေးသူငယ်၊
- (င) လူကုန်ကူးခံရသော ကလေးသူငယ်၊
- (စ) ကွာရှင်းနေသည့် သို့မဟုတ် ခွဲခွာနေထိုင်သည့် မိဘများ၏ ကလေးသူငယ်၊
- (ဆ) ခုခံအားကျဆင်းမှုကူးစက်ရောဂါ ခံစားရသော ကလေးသူငယ် သို့မဟုတ် ခုခံအားကျဆင်းမှု ကူးစက်ရောဂါ ခံစားနေရသည့် မိဘများ၏ ကလေးသူငယ်၊
- (ဇ) တောင်းရမ်းစားသောက်နေသော ကလေးသူငယ်၊
- (ဈ) မူးယစ်ဆေးဝါးများ သို့မဟုတ် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသောဆေးဝါးများကို ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းပြုရာတွင် အသုံးပြုခံရသော ကလေးသူငယ်၊
- (ည) မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ မရှိသော၊ စိတ်ပေါ့သွပ်နေသော သို့မဟုတ် ကူးစက် တတ်သည့်ရောဂါ စွဲကပ်နေသော ကလေးသူငယ်၊
- (ဋ) မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူက ထိန်းသိမ်း၍ မရနိုင်လောက်အောင် ဆိုးသွမ်းနေ သော ကလေးသူငယ်၊
- (ဌ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ဖြစ်စေ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် ဖြစ်စေ ထိခိုက်ခံစားရသော ကလေးသူငယ်၊
- (ဍ) ချို့တဲ့နွမ်းပါးသည့် မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်။

၅၉။ (က) မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၅၈ ပါ ကလေးသူငယ် တစ်ဦးဦးအား ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု ပြုသင့်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆလျှင် သက်ဆိုင်ရာ လူမှုဝန်ထမ်း အရာရှိထံသို့ အကျိုးအကြောင်းဖော်ပြ၍ အကြောင်းကြားနိုင်သည်။

- (ခ) လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိသည် ပုဒ်မခွဲ (က) အရ အကြောင်းကြားချက်ကို လက်ခံရရှိ လျှင်ဖြစ်စေ၊ မိမိကိုယ်တိုင် တစ်နည်းနည်းဖြင့် သတင်းရရှိလျှင်ဖြစ်စေ ကလေး သူငယ်အား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုရန် လိုအပ်ခြင်း ရှိမရှိ သတ်မှတ်ချက် များနှင့်အညီ စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး တွေ့ရှိချက်များကို မိမိ၏ သဘောထားမှတ်ချက် နှင့်အတူ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသို့ တင်ပြရမည်။ ထို့အပြင် ကလေးသူငယ်အား မိဘအုပ်ထိန်းသူထံသို့ ဖြစ်စေ၊ သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာသို့ ဖြစ်စေ အပ်နှံထားရန် ညွှန်ကြားနိုင်သည်။
- (ဂ) လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိသည် မိမိ၏စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုနေစဉ်အတွင်း ကလေး သူငယ်အပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သည့်ပြစ်မှုမှာ ကြီးလေးသောပြစ်မှုဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားစွာတွေ့ ရှိရလျှင် သက်ဆိုင်ရာရဲတပ်ဖွဲ့စခန်းသို့ အကြောင်းကြားရမည်။

၆၀။ ရဲအရာရှိ သို့မဟုတ် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသဖြင့် သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာတွင် ယာယီ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော ကလေးသူငယ်အား ဆေးဝါးကုသမှုခံယူရန် လိုအပ်နေသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆပါက နီးစပ်ရာဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းသို့ ဆေးဝါးကုသမှု ခံယူရန် ပို့ဆောင်ရမည်။

အခန်း (၁၇)

ကလေးသူငယ်နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ

၆၁။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသော ကလေးသူငယ်များ၏ အခွင့်အရေး များကို အလေးဂရုပြုရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရေးတို့အတွက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများသည် -

- (က) နိုင်ငံတော်၏ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများက ကလေးသူငယ်အပေါ် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်း ဖက်မှုများမပြုစေရန် တားဆီးရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးတို့အတွက် ဖြစ်နိုင် သော အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ခ) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသော သို့မဟုတ် နေရပ်စွန့်ခွာရသော ကလေးသူငယ်များ အားလုံး ကို ဒုက္ခခံစားရသူများအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ယင်းကလေးသူငယ်များ၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားကို အရေးကြီးကိစ္စအဖြစ် သဘောထားပြီး ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းအရင်းများကို ဖော်ထုတ်ကာ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက် ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဂ) နိုင်ငံတော်၏ ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် လက်နက် ကိုင်အုပ်စုများက အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသူများကို တပ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခြင်း၊ အသုံးချခြင်းမပြုရန်နှင့် စုဆောင်းခံရသော ကလေးသူငယ်များ အား ပြန်လည်နှုတ်ထွက်ခွင့်ပြုရန် ဖြစ်နိုင်သမျှ အစီအမံများချမှတ်၍ ဆောင်ရွက် ရမည်။

- (ဃ) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် ဆက်စပ်၍ ကလေးသူငယ်များအပေါ် ချိုးဖောက်မှု များအတွက် တာဝန်ရှိသူများအား အရေးယူတရားစွဲဆို တင်ပို့ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်။ အကယ်၍ ချိုးဖောက်သူများမှာ တပ်မတော်သား စစ်မှုထမ်း များဖြစ်ပါက စစ်ဘက်တရားစီရင်ရေးအရ အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လွှဲပြောင်းပေးရမည်။ ထိုသို့ လွှဲပြောင်းပေးပြီးနောက် စစ်ဘက်တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မိတ္တူကို တောင်းယူ၍ ချိုးဖောက်ခံရသော ကလေးသူငယ်၏ မိသားစုထံ ပေးပို့ရမည်။
- (င) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သော ကလေးသူငယ်များအား သေဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ်တစ်သက်၊ နှစ်အကန့်အသတ်မရှိ ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ် နှစ် ၂၀ ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်မှုများမှအပ အခြားပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် စွဲဆိုသည့်အမှုကို ရုပ်သိမ်း၍ ကလေးသူငယ်ကို လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသို့ လွှဲပြောင်းပေးပြီး သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာတွင် ပြုပြင်စောင့်ရှောက်မှု ခံယူစေရမည်။
- (စ) ပဋိပက္ခမှု၏ ရလဒ်အဖြစ် နေရပ်စွန့်ခွာရသော ကလေးသူငယ်များနှင့် ဒုက္ခခံစား ရသူ ကလေးသူငယ်များ၏ ဘဝရပ်တည်ရန်ခက်ခဲမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူနိုင်စေရေးတို့အတွက် ဦးစားပေးကိစ္စအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဆ) ဤအခန်းပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကလေးသူငယ်များ အပါအဝင် အရွယ်ရောက် ပြီးသူများအားလုံး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိနားလည်၍ လိုက်နာကြစေရန် သင့်လျော်သောနည်းလမ်းများဖြင့် သတင်းဖြန့်ချိခြင်းနှင့် အသိပညာပေးခြင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဇ) တပ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခံရသော သို့မဟုတ် အသုံးပြုခံရသော ကလေးသူငယ် များနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း ထိခိုက်နစ်နာသော ကလေးသူငယ်များ အား ယင်းတို့၏ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြန်လည်ကောင်းမွန်စေရန် ပြုစု ကုသရေး နှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ ပညာသင်ကြားရေး အတွက် လည်းကောင်း၊ လူမှုအသိုင်းဝိုင်းအတွင်း ပြန်လည်ဝင်ဆံ့ ပေါင်းစည်း နိုင်ရေးအတွက် လည်းကောင်း အစီအမံများချမှတ်ပြီး သင့်လျော်သော အကူအညီ များပေးရမည်။

၆၂။ မည်သူမဆို လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း ကလေးသူငယ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အောက် ဖော်ပြပါ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော ချိုးဖောက်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်ပါက ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာ ရောက်သည် -

- (က) ကလေးသူငယ်ကို တပ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခြင်းနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ တွင် အသုံးပြုခြင်း၊
- (ခ) ရိက္ခာလက်နက်ပစ္စည်း သယ်ယူခိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် သယ်ယူရန် အနိုင်အထက် ဆင့်ခေါ်ခြင်း၊
- (ဂ) သတ်ဖြတ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ထိခိုက်ပျက်စီးစေခြင်း၊
- (ဃ) မုဒိမ်းကျင့်ခြင်းနှင့် အခြားလိင်မှုကိစ္စ အကြမ်းဖက်ခြင်း၊
- (င) ကျောင်းများနှင့် ကလေးသူငယ်များ တက်ရောက်ကုသသည့် ဆေးရုံများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊

- (စ) လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီ၊ အထောက်အပံ့နှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ရရှိမှုကို ငြင်းဆိုအဟန့်အတားပြုခြင်း။

၆၃။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း ကလေးသူငယ်များသည် အောက်ဖော်ပြပါ အခွင့်အရေး များ ရှိစေရမည် -

- (က) လျစ်လျူရှုခြင်းနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုခံယူခွင့်၊
- (ခ) အတင်းအကြပ် လိုက်နာစေရန် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း သို့မဟုတ် အခြား ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော လူမဆန်သော၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေသော အမှုအကျင့်များ ပြုမှုခြင်း သို့မဟုတ် မလိုက်နာသည့်အတွက် အပြစ်ပေးသည့် အနေဖြင့် စစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခြင်း သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်စေခြင်းတို့မှ ကလေးသူငယ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ခံယူခွင့်၊
- (ဂ) အကြောင်းတစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ပြင်ပသွားလာ ခွင့်မပြုသော စခန်းများတွင် နေစေခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်၊
- (ဃ) ကျူးလွန်ခံရသူ ကလေးသူငယ်များနှင့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု ခံရပြီး အသက်မသေကျန်ရှိသူများအား ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်း ပြန်လည်ထူထောင် ရေးနှင့် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းတွင် ပြန်လည်ဝင်ဆံ့ပေါင်းစည်းရန် သင့်လျော်သော အကူအညီ ရရှိခွင့်၊
- (င) ထိခိုက်နစ်နာမှုများ၊ ဆုံးရှုံးမှုများအတွက် ပံ့ပိုးခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ ကျူးလွန်သူများအား မှုခင်းများစွဲဆိုရာတွင် ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေး ရေး အဖွဲ့၏ အကူအညီရရှိခွင့်၊
- (စ) ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများကို ရရှိခံစားနိုင်ရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း များကို ရရှိခွင့်။

အခန်း (၁၈)

ကလေးသူငယ်ကို ရောင်းချခြင်း၊ ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခြင်းစေခြင်း၊

ကလေးသူငယ် ညစ်ညမ်းပုံပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့် တရားခံလွှဲပြောင်းပေးခြင်း

၆၄။ နိုင်ငံတော်က အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် လက်ခံထားသော ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း၏ နောက်ဆက်တွဲ ပရီတိုကောလ်အရ အောက် ဖော်ပြပါ ပြုလုပ်မှုတစ်ခုခုကို ကလေးသူငယ်၏ ဆန္ဒပါသည်ဖြစ်စေ၊ မပါသည်ဖြစ်စေ ကလေး သူငယ်များအပေါ် ကျူးလွန်လျှင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု မှတ်ယူရမည် -

- (က) ကလေးသူငယ်အား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ အကျိုးအမြတ်အတွက် ကလေးသူငယ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းကို လွှဲပြောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ကလေးသူငယ်ကို အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း အလို့ငှာ ရောင်းချခြင်း နှင့်စပ်လျဉ်း ၍ ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် လက်ခံခြင်း၊

- (ခ) ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခိုင်းစေခြင်းအလို့ငှာ ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ ရယူခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့ခြင်း၊
- (ဂ) ကလေးသူငယ်ညစ်ညမ်းပုံ ပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း သို့မဟုတ် ယင်းကိစ္စအလို့ငှာ ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ညစ်ညမ်းပုံကို ပြည်ပမှတင်သွင်းခြင်း၊ ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြင်း။

၆၅။ (က) ဤအခန်းပါပြစ်မှုများသည် နိုင်ငံတော်ကအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် လက်ခံထားသော ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း၏ နောက်ဆက်တွဲပရိုတိုကောလ်၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအချင်းချင်း ချုပ်ဆိုသည့် တရားခံလွှဲပြောင်းရေးကိစ္စ စာချုပ်တစ်ခုခုတွင် ပါရှိသည့် တရားခံ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည့် ပြစ်မှုများတွင် လည်းကောင်း၊ ထိုအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အချင်းချင်း နောင်တွင်ချုပ်ဆိုမည့် တရားခံလွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စာချုပ်များတွင်ပါရှိသည့် တရားခံလွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည့် ပြစ်မှုများတွင် လည်းကောင်း ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

- (ခ) ဤအခန်းပါ ပြစ်မှုတစ်ခုခုအတွက် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများနှင့် သက်ဆိုင် သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း၏ နောက်ဆက်တွဲ ပရိုတိုကောလ်၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံမှ တစ်နိုင်ငံသို့ တရားခံလွှဲပြောင်းရေးကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအချင်းချင်း အကူအညီပေးရေးကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ တည်ဆဲဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၁၉)

ကလေးသူငယ်၏ ကျင့်ဝတ် စည်းကမ်းများနှင့်

မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူနှင့် ဆရာ ဆရာမများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ

၆၆။ ကလေးသူငယ်တိုင်းသည် အသက်အရွယ်အလိုက် အောက်ပါကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ ကို လိုက်နာကျင့်ကြံ စောင့်ထိန်းရမည် -

- (က) တရားဥပဒေကို စောင့်ထိန်းလိုက်နာခြင်း၊
- (ခ) အသက်အရွယ်နှင့် ရင့်ကျက်မှု ရှိလာသည်နှင့်အမျှ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူတို့၏ ဆုံးမ သွန်သင်ပေးမှုကို လေးစားလိုက်နာကာ မိမိ၏အခွင့်အရေးများကို လက်ခံ ကျင့်သုံးခြင်း၊
- (ဂ) မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူများနှင့် ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ သွန်သင်မှုကိုခံယူပြီး ပညာ သင်ကြားခြင်း၊
- (ဃ) ကျောင်းစည်းကမ်းနှင့် ရပ်ရွာစည်းကမ်းများကို လည်းကောင်း၊ လူမှုရေး စည်းကမ်းနှင့် ဘာသာရေးကျင့်ဝတ်များကို လည်းကောင်း လိုက်နာပြီး ရပ်ရွာ အတွင်း တာဝန်သိသူတစ်ဦးအဖြစ် နေထိုင်ကျင့်ကြံခြင်း၊
- (င) မိမိ ရပ်ရွာ အသိုက်အဝန်း၏ ကောင်းမွန်သော အစဉ်အလာများ၊ တန်ဖိုးများ၊ ဘာသာစကား၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ခြင်း၊

(စ) အရက်သောက်ခြင်း၊ ဆေးလိပ်သောက်ခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါး သို့မဟုတ် စိတ်ကို ပြောင်းလဲစေသော ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်းနှင့် အခြားအကျင့် စာရိတ္တပျက်ပြားဖွယ်ရာ အမူအကျင့်များမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

၆၇။ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူနှင့် ဆရာ၊ ဆရာမများသည် ကလေးသူငယ်များက ပုဒ်မ ၆၆ ပါ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းသည့် အလေ့အထရှိစေရန် ရိုက်နှက်ပြစ်ဒဏ်ပေးမှု အပါအဝင် အပြစ်ပေးမှုပုံစံတစ်မျိုးမျိုးတို့ကို အသုံးမပြုဘဲ ကျိုးကြောင်းပြု နည်းပေးလမ်းညွှန် ပြုရမည်။

၆၈။ အမျိုးသားကော်မတီသည် ပုဒ်မ ၆၆ ပါ ကလေးသူငယ်များက ယင်းတို့၏ ကျင့်ဝတ် စည်းကမ်းများ လိုက်နာကျင့်သုံးရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၆၇ ပါ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူနှင့် ဆရာ၊ ဆရာမများက ရှောင်ကျဉ်ရမည့်အချက်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် လည်းကောင်း ကျောင်းသားများ၏ မိဘများ၊ ရပ်မိရပ်ဖများနှင့် ဆရာ၊ ဆရာမများအား အသိပညာပေးခြင်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၂၀)

အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

၆၉။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ -

(က) အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်ရန် သင့် မသင့် အောက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည် -

(၁) ကျူးလွန်သည့် ပြစ်မှု၏သဘာဝ၊ ကျူးလွန်ရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် အခြေအနေ၊

(၂) ထိုပြစ်မှုမျိုးကို မကြာခဏ ကျူးလွန်လေ့ ရှိ မရှိ၊

(၃) ကလေးသူငယ်၏ အသက်အရွယ် အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ရင့်ကျက်မှု အခြေ အနေ၊

(၄) မိသားစု အနေအထားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် လွှမ်းမိုးမှု အခြေအနေ၊

(၅) ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသူ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုကို ပြုပြင် ကုစားပေးနိုင်မှု ရှိ မရှိ၊

(၆) ကလေးသူငယ်က ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း သက်သေ အထောက်အထား ခိုင်လုံမှု အလေး အပေါ့၊

(၇) ရပ်ရွာလူမှုအဖွဲ့အစည်း ဘေးကင်းလုံခြုံမှု ရှိနိုင် မရှိနိုင်။

(ခ) အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် သင့်ပါက ပြစ်မှုကျူးလွန်ပြီး ရဲတပ်ဖွဲ့က စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းမပြုမီ အဆင့်တွင် ဖြစ်စေ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့က အမှုစုံစမ်းစစ်ဆေးသည့် အဆင့်တွင် ဖြစ်စေ၊ ဤအခန်းပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ အဆင့်အလိုက် ဆီလျော်သလို ကျင့်သုံး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

၇၀။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်မှာ ပုဒ်မ ၆၉၊ ပုဒ်မခွဲ (က) ပါ အချက်များနှင့် အကျိုးဝင်စေကာမူ အောက်ပါအချက် တစ်ရပ်ရပ်နှင့် အကျိုးဝင်ပါက အခြား နည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုရ-

- (က) သေဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ် တစ်သက်၊ နှစ်အကန့်အသတ်မရှိ ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် နှစ် ၂၀ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်မှုအပါအဝင် ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ် နှင့် အထက် ပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သောပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း၊
- (ခ) အကျင့်စာရိတ္တ လွန်ကဲစွာပျက်စီးနေသော သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်း၍ မရနိုင် လောက်အောင် ဆိုးသွမ်းနေသော ကလေးသူငယ်ဖြစ်ကြောင်း ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများ တွေ့ရှိခြင်း၊
- (ဂ) ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ် နှင့်အထက် ပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သော ပြစ်မှုပြစ်ချက်ဟောင်း ရှိသူဖြစ်ခြင်း။

၇၁။ အမျိုးသားကော်မတီ၏လမ်းညွှန်မှုဖြင့် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ပြစ်မှုကျူးလွန် ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်ကို ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများ အလို့ငှာ အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ကလေးသူငယ်တရားသူကြီးများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် များနှင့် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိများ အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ စေတနာရှင် များအား ပြည်တွင်း ပြည်ပမှ ကျွမ်းကျင်သူများဖြင့် လေ့ကျင့်ခြင်းနှင့် သင်တန်းများပေးခြင်းတို့ ကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၇၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မတီ သည် အမျိုးသားကော်မတီ၏ လမ်းညွှန်ချက်ဖြင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေး သူငယ်ကို အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းပြုရန် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေချုပ်ရုံး၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး တို့နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်အဆင့် အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ သင့်လျော်သော တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည့် မြို့နယ် ညှိနှိုင်း ဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းရမည်။

၇၃။ မြို့နယ်ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့များသည် -

- (က) ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခြား နည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်ရန် သင့် မသင့် ပုဒ်မ ၆၉၊ ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် ပုဒ်မ ၇၀ တို့ပါ အချက်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် ဦးစွာဆုံးဖြတ်ရမည်။
- (ခ) ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်နှင့် မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူကို လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသူကို လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသူမှာ ကလေးသူငယ်ဖြစ်ပါက ၎င်းနှင့် မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူကို လည်းကောင်း ဆင့်ဆိုပြီး

နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက်အရ အခြား နည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို အောက်ပါနည်းလမ်း တစ်ရပ် ဖြစ်စေ၊ တစ်ရပ်ထက်ပို၍ ဖြစ်စေ သင့်လျော်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည် -

- (၁) ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်အား သတိပေးပြီး ဆိုဆုံးမခြင်း၊
  - (၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်က ဖြစ်စေ၊ ၎င်း၏ မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူက ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့နှစ်ဦးလုံးက ဖြစ်စေ ပြစ်မှု ကျူးလွန်ခြင်းခံရသူနှင့် ၎င်း၏ မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူအား စာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ ဝန်ချတောင်းပန်စေခြင်း၊
  - (၃) ရပ်ရွာအကျိုးပြု လူမှုရေးအလုပ်တစ်ခုခုကို လုပ်ကိုင်စေခြင်း၊
  - (၄) ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသူအား ထိုခိုက်နစ်နာမှု သို့မဟုတ် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များအတွက် သင့်လျော်သည့် နစ်နာကြေး သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးစေခြင်း၊
  - (၅) ထိုခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးသော ပစ္စည်းကို ပြန်ပေးခြင်း၊ ထိုပစ္စည်းကို အစားထိုး ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ထိုပစ္စည်းအတွက် နစ်နာကြေးပေးစေခြင်း၊
  - (၆) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို ရပ်မိရပ်ဖလူကြီး၏ အနီးကပ်ဆုံးမ သွန်သင်မှုကို ခံယူစေခြင်းနှင့် ကျူးလွန်ခံရသူအား အမျက်ဒေါသ ပြေပျောက်စေရန် နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးခြင်း၊
  - (၇) ကလေးသူငယ် အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအလို့ငှာ ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်များ၊ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးနိုင်ရန် သင်တန်းကျောင်းများ၊ ပရဟိတဂေဟာများ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေး ဂေဟာများတွင် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊
  - (၈) ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်တစ်ရပ်ရပ် ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊
  - (၉) မူးယစ်ဆေးဝါး သို့မဟုတ် အရက်သေစာစွဲလမ်းမှု ကုသရေး သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးအတွက် ဆရာဝန်နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးစေခြင်း။
- (ဂ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ ဆုံးဖြတ်သည့် အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် ရမည်။
- (ဃ) အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက် ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်ပါက မိမိမြို့နယ်ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေး အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးဦး ဦးဆောင်၍ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ခွဲကို သင့်လျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက်စေရန် တာဝန်ပေးအပ်နိုင်သည်။

၇၄။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် -

- (က) ရဲတပ်ဖွဲ့မှတင်ပို့လာသော အမှုများတွင် ဖြစ်စေ၊ တိုက်ရိုက်လျှောက်ထားမှုများ တွင် ဖြစ်စေ အမှုကို အပြီးသတ်အမိန့် မချမှတ်မီ အမှုစစ်ဆေးနေစဉ် ကာလ အတွင်း ပုဒ်မ ၆၉၊ ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် ပုဒ်မ ၇၀ တို့ပါ အချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေး နိုင်သည်။
- (ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပုဒ်မ ၇၃၊ ပုဒ်မခွဲ (ခ) ပါ နည်းလမ်း တစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် ဆောင်ရွက် ပေးနိုင်သည်။

အခန်း (၂၁)

ကလေးသူငယ်ကို ပြစ်မှုဖြင့် အရေးယူခြင်းနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်

- ၇၅။ (က) အသက် ၁၀ နှစ် မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်၏ ပြုလုပ်မှုသည် ပြစ်မှု မမြောက်စေရ။
- (ခ) ပြုလုပ်စဉ်အခါက မိမိပြုသော ပြုလုပ်မှု၏ သဘောနှင့် အကျိုးအပြစ်ကို သိနားလည်လောက်အောင် အမြော်အမြင်၊ အဆင်အခြင်နှင့် မပြည့်စုံသေး၍ အသက် ၁၀ နှစ်အထက်၊ ၁၂ နှစ်အောက် အရွယ်ရှိသော ကလေးသူငယ်၏ ပြုလုပ်မှုသည် ပြစ်မှုမမြောက်။

၇၆။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်က အသက်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အထောက်အထား တင်ပြခြင်းမပြုနိုင်သေးမီ ၎င်း၏ အသက်အရွယ်ငယ်ရွယ်မှုနှင့် ပုံပန်း သဏ္ဍာန်အရ အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသူ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်ပါက ဤဥပဒေပါ ကလေးသူငယ်၏ အခွင့်အရေးကို ရထိုက်ခွင့်ရှိစေရမည်။

၇၇။ ရဲအရာရှိသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ်ကို ဖမ်းဆီးလျှင် -

- (က) မိမိ မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမွန်စွာပြောကြားရမည်။ ကြိုတင်၍ သတင်း ရရှိသည့်ကိစ္စဖြစ်ပါက တူညီဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ခြင်း မပြုရ။
- (ခ) ကလေးသူငယ်နားလည်နိုင်သော ရိုးရှင်းသည့် စကားအသုံးအနှုန်းဖြင့် ဖမ်းဆီး ရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် ၎င်းအား စွပ်စွဲထားသော ပြစ်မှုတို့ကို ရှင်းလင်း ပြောကြားရမည်။
- (ဂ) ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ အဓမ္မအနိုင်အထက်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် မလိုအပ်ဘဲ အင်အား သုံးခြင်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ ရက်စက်ခြင်း၊ လူမဆန်စွာပြုမှုခြင်း သို့မဟုတ် အဆင့်အတန်း ယုတ်ညံ့သေးသိမ်စေခြင်း စသည့်အပြုအမူများကို ရှောင်ရှားရ မည်။
- (ဃ) လက်ထိပ်ခတ်ခြင်း၊ ကြိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အခြားတစ်နည်းနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ ချည်နှောင်ခြင်းမပြုရ။

- (င) မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မျှ ကလေးသူငယ်ကို ရဲအချုပ်တွင် ချုပ်နှောင်ထားခြင်း မပြုရ။
- (စ) လူကြီးအကျဉ်းသားများနှင့်အတူ ရောနှော၍ထားရှိခြင်း မပြုရ။ မိန်းကလေး ဖြစ်ပါက အမျိုးသမီးအစောင့်အရှောက်ဖြင့်သာ ထားရှိရမည်။
- (ဆ) သက်ဆိုင်သော မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူထံ ချက်ချင်း သို့မဟုတ် ဆောလျင်စွာ အသိပေးအကြောင်းကြားရမည်။ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုးနှင့် လည်းကောင်း၊ ရှေ့နေနှင့်လည်းကောင်း ကလေးသူငယ်ကို တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရမည်။
- (ဇ) ကျူးလွန်သောပြစ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီသာ မေးမြန်းရ မည်။
- (စု) အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုပါက ကလေးသူငယ်ကို သက်ဆိုင်ရာကလေးသူငယ်တရားရုံးသို့ ဆောလျင်စွာ တင်ပို့ရမည်။
- (ည) ပုဒ်မခွဲ (စု) အရ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသို့ ဆောလျင်စွာတင်ပို့ခြင်း မပြုနိုင် ပါက ကလေးသူငယ်ကို ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရန် ခံဝန်ချုပ် ချုပ်ဆို စေပြီး လွှတ်ပေးရမည်။ ထိုသို့ ခံဝန်ချုပ်ဖြင့် လွှတ်ပေးခြင်း မပြုနိုင်ပါက ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ သို့မဟုတ် အခြားသင့်တော်သောနေရာသို့ ပို့ဆောင် ရမည်။
- (ဋ) ကလေးသူငယ် အသက်အရွယ်ကို သတ်မှတ်ရန် အသက်နှင့်စပ်လျဉ်းသော အထောက်အထားများ ရယူထားရမည်။

၇၈။ ရဲအရာရှိသည် သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံမှ ထွက်ပြေးသည့် ကလေးသူငယ်ကို -

- (က) ဝရမ်းမပါဘဲ ဖမ်းဆီးနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ရာဇသတ်ကြီးနှင့် အခြားပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထူး ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ အရေးယူခြင်းမပြုရ။
- (ခ) ဖမ်းဆီးရမိလျှင် သက်ဆိုင်ရာ သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီစောင့် ရှောက်ရေးဂေဟာ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံ ပြန်ပို့ရမည်။
- (ဂ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေး ဂေဟာ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံ ပြန်မပို့နိုင်မီ ကာလ အတွင်း အခြားသင့်လျော်သည့်နေရာ၌ ထိန်းသိမ်းထားရှိနိုင်သည်။

အခန်း (၂၂)

ကလေးသူငယ် တရားစီရင်ရေး

၇၉။ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် -

(က) နိုင်ငံတော်အတွင်း လိုအပ်ပြီး သင့်လျော်သော နယ်မြေများတွင် ကလေးသူငယ် တရားရုံးများ တည်ထောင်ရမည်။ ထို့အပြင် ကလေးသူငယ်တရားသူကြီးများကို ခန့်ထားနိုင်သည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ ကလေးသူငယ်တရားရုံး တည်ထောင်ထားခြင်းမရှိသော နယ်မြေဒေသတွင် မြို့နယ်တရားသူကြီးအား ကလေးသူငယ်တရားသူကြီး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို အပ်နှံနိုင်သည်။

၈၀။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် -

(က) အခြားနည်းလမ်းဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူညီနှိုင်းဖြေရှင်း ဆုံးဖြတ်ပြီးသော ကလေးသူငယ် မှုခင်းကို နှစ်ဖက်ကျေအေးခွင့်ပြုရမည်။

(ခ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အချိန်တွင် အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသော ကလေး သူငယ်ကိုသာလျှင် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။ ကလေးသူငယ်မှုခင်း တစ်ရပ် ကို ကြားနာစစ်ဆေးရာ၌ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ မှာ ကလေးသူငယ်ဖြစ်ကြောင်း အသက်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အထောက်အထား များကို စိစစ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရမည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားရှိရမည်။

(ဂ) ကလေးသူငယ်မှုခင်းကို ကလေးသူငယ်တရားရုံးက စစ်ဆေးစီရင် နေစဉ် အတွင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်၏ အသက်မှာ ၁၈ နှစ် ပြည့်သွား သော်လည်း ကလေးသူငယ် ဖြစ်ဘိသကဲ့သို့ ဆက်လက်၍ ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည်။

(ဃ) စစ်ဆေးစီရင်နေစဉ်အတွင်း တရားစွဲဆိုတင်ပို့သော ကလေးသူငယ်ကို ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရန် အာမခံသူဖြင့် ခံဝန်ချုပ် ချုပ်ဆိုခြင်း သို့မဟုတ် စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်၍ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူထံသို့ ဖြစ်စေ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ သို့မဟုတ် အခြားသင့်လျော်သောနေရာသို့ ဖြစ်စေ အုပ်ထိန်းရန် အပ်နှံနိုင်သည်။

(င) ပုဒ်မခွဲ (ဃ) အရ အာမခံသူဖြင့် ခံဝန်ချုပ် ပြုလုပ်ခြင်း မရှိသည့်အခါ နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအဖြစ်သာလျှင် မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူထံသို့ဖြစ်စေ၊ ယာယီ စောင့်ရှောက် ရေး ဂေဟာသို့ ဖြစ်စေ၊ အခြား သင့်လျော်သောနေရာသို့ ဖြစ်စေ စည်းကမ်းချက် များကို လိုက်နာစေလျက် ကလေးသူငယ်ကို အပ်နှံနိုင်သည်။ ထိုသို့ အပ်နှံသည့် ကာလသည် အတိုတောင်းဆုံး ဖြစ်စေရမည်။

(စ) မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မျှ ကလေးသူငယ်ကို ရဲအချုပ်တွင်ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်း ထောင်တွင် ဖြစ်စေ ချုပ်မိန့်မပေးရ။

(ဆ) ကလေးသူငယ်ကို မည်သည့်ပြစ်မှုအတွက်မဆို ကလေးသူငယ်တရားရုံး ရှေ့မှောက်သို့ တင်ပို့ပါက ကလေးသူငယ်နားလည်နိုင်သော ရိုးရှင်းသည့် စကား အသုံးအနှုန်းဖြင့် စွဲဆိုသည့်ပြစ်မှုကို ရှင်းလင်း ပြောကြားရမည်။

(ဇ) သေဒဏ် သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်အထက် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်သော ကလေးသူငယ်မှုခင်းများကို ဝရမ်းမှုစစ်ဆေးသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

- (ဈ) ပုဒ်မခွဲ (ဇ) ပါ မှုခင်းမျိုးမှတစ်ပါး အခြားကလေးသူငယ်မှုခင်းများကို သမ္မန်မှု စစ်ဆေးသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း စစ်ဆေးစီရင်ရမည်။
- (ည) ကလေးသူငယ်မှုခင်းတွင် ရွှေ့နေငှားရမ်းထားစေကာမူ ကလေးသူငယ်က ပြစ်မှု ကျူးလွန်ခြင်း မရှိကြောင်း မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်ပြောကြားရာတွင် မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုး သို့မဟုတ် တာဝန်ရှိ လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိ တစ်ဦးဦးအား ကလေးသူငယ်ကို အကူအညီပေးရန် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။
- (ဋ) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာချို့ယွင်းမှု ရှိ မရှိ စစ်ဆေးရန် လိုအပ်ပါက စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူဆရာဝန်နှင့် စစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သလို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင် ရန် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

၈၁။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် ကလေးသူငယ် မှုခင်းများကို ကြားနာစစ်ဆေးရာတွင် -

- (က) သီးခြားတရားရုံး သို့မဟုတ် သီးခြားအဆောက်အအုံတွင် ကြားနာစစ်ဆေး ရမည်။ သီးခြားတရားရုံး သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံမရှိပါက တရားရုံးပုံမှန် ဖွင့်လှစ်၍ ကြားနာစစ်ဆေးသည့် နေရာမဟုတ်သော အဆောက်အအုံ သို့မဟုတ် အခန်းတွင် ပြုလုပ်ရမည်။
- (ခ) မိဘများ၊ အုပ်ထိန်းသူများ၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းများ၊ ဥပဒေ အရာရှိများ၊ တူညီဝတ်စုံ ဝတ်ဆင်ထားခြင်းမရှိသော တာဝန်ကျရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ မှုခင်းနှင့် သက်ဆိုင်သူများနှင့် ကလေးသူငယ်တရားရုံးက ခွင့်ပြုချက်ပေးထားသောသူ များမှအပ အခြား မည်သူမျှ ကြားနာစစ်ဆေးသောနေရာတွင် မရှိစေရ။
- (ဂ) ကလေးသူငယ်အတွက် ခုခံကာကွယ်ရန် မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေ သို့မဟုတ် အခြား သင့်လျော်သူတစ်ဦးဦးအား ကလေးသူငယ်ကိုယ်စား စစ်မေး ခြင်း၊ လျှောက်ထားခြင်းနှင့် လျှောက်လဲခြင်းတို့ ပြုနိုင်ရန် ခွင့်ပြုရမည်။
- (ဃ) ရဲအရေးပိုင်သောပြစ်မှု ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ပြစ်မှုကျူးလွန် ခြင်းခံရသူ ကလေးသူငယ်အတွက် တရားလိုဘက်မှ ဥပဒေအရာရှိက လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ပေးရန် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေရုံးသို့ အကြောင်းကြားရမည်။
- (င) ကလေးသူငယ်နှင့် သက်သေများအတွက် လိုအပ်ပါက စကားပြန်ထားရှိနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးရမည်။
- (စ) ကလေးသူငယ် မှုခင်းကို ဆောလျင်စွာ ကြားနာ စစ်ဆေးပေးရမည်။
- (ဆ) သက်သေများ စစ်ဆေးခြင်း၊ လျှောက်လဲချက်ပေးခြင်းနှင့် စစ်ဆေးစီရင်ခြင်း ပြု ရာ၌ တရားခွင့်ရှိ တရားသူကြီး၊ ဥပဒေအရာရှိ၊ လူမှုဝန်ထမ်း အရာရှိ၊ ရဲအရာရှိ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်နှင့် သက်သေများ မြင်နိုင် ကြားနိုင်၊ မေးမြန်းနိုင်၊ ဖြေကြားနိုင်၊ မှတ်တမ်းတင်နိုင်သည့် ဝီဒီယို ရုပ်မြင်သံကြား မြင်ကွင်းစနစ်ဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

၈၂။ ကလေးသူငယ်မှုခင်းကို ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကလေးသူငယ်တရားရုံး သည် -

- (က) စစ်ဆေးဆဲအမှု မည်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေစေကာမူ စွပ်စွဲခံရသူ ကလေးသူငယ်အား ကလေးသူငယ်တရားရုံးသို့လာရောက်ရန် မလိုဟုယူဆလျှင် ရုံးရှေ့သို့ မလာရောက်စေဘဲ ယင်း၏မျက်ကွယ်တွင် အမှုကို ဆက်လက်စစ်ဆေး နိုင်သည်။
- (ခ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများကို ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့်ကိစ္စ တွင် သတင်းအချက်အလက် ရယူခွင့်ပေးခြင်းမှအပ ကလေးသူငယ်မှုခင်း သတင်းအချက်အလက်များကို သတင်းစာများ၊ မဂ္ဂဇင်းများ၊ ဂျာနယ်များ၊ စာစောင်များနှင့် ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြား တစ်ခုခုတွင် ဖြန့်ချိခြင်း၊ ထုတ်လွှင့် ခြင်း မပြုနိုင်ရန်နှင့် သတင်းမီဒီယာသမားအား တရားခွင်အတွင်း ဝင်ရောက် ခြင်း ခွင့်မပြုရ။
- (ဂ) ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူအစီရင်ခံစာကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ တင်သွင်း ရန် သက်ဆိုင်ရာလူမှုဝန်ထမ်းရုံးသို့ အကြောင်းကြားရမည်။

၈၃။ ကလေးသူငယ် တရားရုံးသည် ရဲတပ်ဖွဲ့က စုံစမ်းနေစဉ်အတွင်း ဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ် တရားရုံးက စစ်ဆေးစီရင်နေစဉ်အတွင်း ဖြစ်စေ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသော ကလေးသူငယ်ကို ဖမ်းဆီးမိပြီး သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ စွဲဆိုတင်ပို့သည့်အချိန်တွင် အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်သွား သော ကလေးသူငယ်မှုခင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ -

- (က) အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်ပြီး အသက် ၂၀ နှစ် မပြည့်သေးလျှင် ကလေးသူငယ် ဖြစ်ဘိသကဲ့သို့ ဆက်လက်၍ ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ဆုံးဖြတ် ရမည်။
- (ခ) အသက် ၂၀ နှစ် ပြည့်ပြီးဖြစ်လျှင် အရွယ်ရောက်သူကို စစ်ဆေးစီရင်သည့် နည်း လမ်းအတိုင်း ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရမည်။ သို့ရာတွင် ပြစ်ဒဏ်ကို ကလေးသူငယ်ဖြစ်သည့်အလား ဤဥပဒေနှင့်အညီ ချမှတ် ရမည်။ ထိုသို့ ချမှတ်သည့်အခါ ကလေးသူငယ်ကဲ့သို့ မိဘအုပ်ထိန်းသူထံ အပ်နှံ ခြင်း၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ သို့မဟုတ် သင်တန်းကျောင်းတစ်ခုခုသို့ ပို့အပ်ခြင်း မပြုနိုင်။

၈၄။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ထင်ရှားသော ကလေးသူငယ် အား အမိန့်ချမှတ်ခြင်းမပြုမီ အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများ ဖြစ်ထွန်းစေပြီး စာရိတ္တပြုပြင်ပြောင်းလဲ စေနိုင်မည့် အမိန့်ကို ချမှတ်ရမည် -

- (က) ကလေးသူငယ်၏ အသက်အရွယ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တ၊
- (ခ) ကလေးသူငယ်၏ ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေ၊
- (ဂ) ပြစ်မှု ကျူးလွန်ရသည့် အကြောင်းရင်း၊
- (ဃ) ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူက တင်သွင်းသော အစီရင်ခံစာ၊

- (င) ကလေးသူငယ်အား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ကလေးသူငယ်၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိခိုက်စေခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်နိုင်ပါက အခြားနည်းလမ်းဖြင့်လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက် ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဦးစားပေးခြင်း၊
- (စ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သော အခြားအချက်များ။

၈၅။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် -

- (က) ကလေးသူငယ်ကို သာမန်အားဖြင့် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းမပြုရ။ ထောင်ဒဏ်ကို အခြားနည်းဖြင့်ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းဖြင့်လွှဲပြောင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ မရှိမှသာ နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအဖြစ် သဘောထားပြီး ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရမည်။
- (ခ) တည်ဆဲ မည်သည့်ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်တွင်မဆို မည်သို့ပင် ပါရှိစေကာမူ ကလေး သူငယ်အား ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်သည့်အခါ သေဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ် တစ်သက်၊ နှစ်အကန့်အသတ်မရှိ ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ် နှစ် ၂၀ မချမှတ်ရ။
- (ဂ) ကလေးသူငယ် ကျူးလွန်သည့်ပြစ်မှုမှာ အောက်ပါ အချက်သုံးရပ်နှင့် အကျုံးဝင် သည်ဟု ကလေးသူငယ်တရားရုံးက ယုံကြည်မှသာ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရမည်။ ထိုသို့ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရာတွင် ထိုကလေးသူငယ်မှာ အသက် ၁၆ နှစ် မပြည့်သေးပါက ချမှတ်သော ထောင်ဒဏ်သည် ၇ နှစ်ထက် ပို၍လည်းကောင်း၊ အသက် ၁၆ နှစ် ပြည့်ပြီး အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးပါက ချမှတ်သော ထောင်ဒဏ်သည် ၁၀ နှစ်ထက် ပို၍လည်းကောင်း မချမှတ်ရ -
  - (၁) သေဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ် တစ်သက်၊ နှစ်အကန့်အသတ်မရှိ ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ် နှစ် ၂၀ ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်မှု ဖြစ်ခြင်း၊
  - (၂) ပုဒ်မခွဲငယ် (၁) ပါ ပြစ်မှုများကို ထပ်မံကျူးလွန်နိုင်သည့် ကလေးသူငယ် ဖြစ်ကြောင်း ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများ တွေ့ရှိခြင်း၊
  - (၃) ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်သော အစီအစဉ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အနေအထား မတွေ့ရှိရခြင်း။
- (ဃ) ငွေဒဏ် တပ်ရိုက်ရန်ရှိလျှင် အသက် ၁၄ နှစ်ပြည့်ပြီး ဝင်ငွေရှိသည့် ကလေး သူငယ်ကို ငွေဒဏ်တပ်ရိုက်နိုင်သည်။ ငွေဒဏ်မဆောင်သည့် ထိုကလေးသူငယ် အား ထောင်ဒဏ်မချမှတ်ရ။ ထိုကလေးသူငယ်က ငွေဒဏ်မဆောင်လျှင် ကလေး သူငယ်၏ မိဘကိုလည်းကောင်း၊ မိဘ မရှိလျှင် အုပ်ထိန်းသူကို လည်းကောင်း ငွေဒဏ် တပ်ရိုက်ရမည်။

၈၆။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် ပုဒ်မ ၈၅၊ ပုဒ်မခွဲ (ဂ) ပါ အချက်သုံးရပ်နှင့် မငြိစွန်းသဖြင့် ထောင်ဒဏ်မချမှတ်သင့်သော ကလေးသူငယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအမိန့် တစ်ရပ်ရပ်ကို ချမှတ် နိုင်သည် -

- (က) ဆိုဆုံးမ၍ လွှတ်နိုင်သည်။
- (ခ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအလို့ငှာ **အခြားနည်းလမ်း ဖြင့် လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့်** ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။
- (ဂ) မည်သည့်ပြစ်မှုတွင်မဆို ကလေးသူငယ်သည် ပြစ်မှုကိုနောက်ထပ်မကျူးလွန် စေရေးအတွက် ဟန့်တားရန်အလို့ငှာ ထိုကလေးသူငယ်ကို ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ကျင့်ကြံစေမည်ဖြစ်ကြောင်း ခံဝန်ချုပ်ချုပ်ဆိုပြီး ၃ နှစ် ထက်မကျော်လွန် သော ကာလအတွက် စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်၍ မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူထံ ပြန်လည် လွှဲအပ်ပေးနိုင်သည်။
- (ဃ) ၃ နှစ်ထက်မပိုသောကာလအတွင်း ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူ၏ ကြီးကြပ်စီမံ ခြင်းကို ခံယူစေနိုင်သည်။
- (င) မည်သည့်ပြစ်မှုတွင်မဆို ကလေးသူငယ်သည် အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားနေသူဖြစ် လျှင် သော်လည်းကောင်း၊ အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားခြင်း မရှိသေးသော်လည်း မိဘ အုပ်ထိန်းသူမရှိသည့် ကလေးသူငယ်ဖြစ်လျှင် သော်လည်းကောင်း၊ မိဘအုပ်ထိန်းသူရှိသော်လည်း ကလေးသူငယ်အား ဆိုဆုံးမခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်နိုင်သော အခြေအနေမရှိလျှင် သော်လည်းကောင်း ထိုကလေး သူငယ်ကို အနည်းဆုံး ၂ နှစ် အထိ ဖြစ်စေ၊ အသက် ၁၈ နှစ် သို့မဟုတ် အသက် ၂၀ နှစ် ပြည့်သည့်အထိ ဖြစ်စေသင်တန်းကျောင်း တစ်ခုခုသို့ ပို့အပ်နိုင်သည်။
- (စ) ကလေးသူငယ်တရားသူကြီး၏ ဆင်ခြင်တုံတရားအရ သင့်တင့်လျောက်ပတ် သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော စည်းကမ်းချက်များသတ်မှတ်၍ ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာတွင် သတ်မှတ်သည့်အချိန်ကာလ တစ်ရပ်ထိနေထိုင်စေရန် ဆိုင်းငံ့ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်နိုင်သည်။ ဆိုင်းငံ့ကာလပြည့် သည့်အခါ ပုဒ်မခွဲ (က) မှ (င) အထိပါရှိသည့် အမိန့်တစ်ရပ်ရပ် ချမှတ်နိုင်သည်။

၈၇။ ကလေးသူငယ်တရားရုံးသည် -

- (က) ကလေးသူငယ်အပေါ် ပုဒ်မ ၈၅ အရ ချမှတ်သော ထောင်ဒဏ်အပြင် ကလေး သူငယ်၏ပြုလုပ်မှုကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူတွင် ထိခိုက်နစ်နာမှု သို့မဟုတ် ဆုံးရှုံးမှုရှိလျှင် ကလေးသူငယ်၏ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူက ပြစ်မှုကျူးလွန် ခြင်းခံရသော ထိခိုက်နစ်နာသူ သို့မဟုတ် ဆုံးရှုံးသူသို့ သင့်လျော်သောလျော်ကြေး ပေးဆောင်စေရန်လည်း အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။
- (ခ) အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များနှင့် ညီညွတ်လျှင် ပုဒ်မ ၈၆၊ ပုဒ်မခွဲ (ဃ) သို့မဟုတ် ပုဒ်မခွဲ (င) အရချမှတ်ခဲ့သော အမိန့်ကို လိုက်နာပြီးသော ကလေးသူငယ်အား သက်ဆိုင်ရာ မိဘ သို့မဟုတ်

အုပ်ထိန်းသူထံ ခံဝန်ချုပ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ခံဝန်ချုပ် မပြုလုပ်ဘဲဖြစ်စေ ပြန်လည်အပ်နှံရန် မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို ပြင်ဆင်၍ အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ -

(၁) ကလေးသူငယ်၏ အကျင့်စာရိတ္တအခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်မှု ရှိလာ ခြင်း၊

(၂) မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူရှိသော ကလေးသူငယ်ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) ပါ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို သက်ဆိုင်ရာ သင်တန်းကျောင်းအုပ်၊ ကလေး သူငယ် ကြီးကြပ်သူ သို့မဟုတ် မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၏ လျှောက်ထားတင်ပြချက် အရ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၈၈။ (က) ပြည်ထောင်စုရွှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် ဥပဒေရုံးအဆင့်ဆင့်ရှိ ဥပဒေအရာရှိများသည် သေဒဏ်ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုကို ကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့် ကလေးသူငယ်တရားခံအတွက် တရားရုံးတွင် နိုင်ငံတော် စရိတ်ဖြင့် လိုက်ပါဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ရွှေ့နေဌာနရမ်း ပေးရမည်။

(ခ) ပြစ်မှုတစ်ခုခုဖြင့် စွပ်စွဲခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်း၊ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အကျဉ်းချမှတ်ခြင်းခံရသည့် ကလေးသူငယ်သည် လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရခြင်းကြောင့် နစ်နာသူကလေးသူငယ် သည် လည်းကောင်း၊ ထူးခြားသည့်အကြောင်းအရာ တစ်ခုခုကြောင့် အကူအညီ တောင်းခံလိုသည့် ပြစ်မှုနှင့်ဆိုင်သော သက်သေများသည် လည်းကောင်း ဥပဒေ ဆိုင်ရာ အထောက်အကူရရှိနိုင်ရန် မိမိတို့၏ ကလေးသူငယ်မှုခင်းနှင့် သက်ဆိုင် သည့်ဒေသရှိ ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့သို့ သတ်မှတ်ချက်များ နှင့်အညီ အကူအညီ တောင်းခံနိုင်သည်။

(ဂ) ကလေးသူငယ်တရားရုံးက ဤဥပဒေအရချမှတ်သော အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ် ချက်ကို ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် ကာလစည်းကမ်းသတ်အက်ဥပဒေများပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှု တင်သွင်းခွင့် ရှိစေရမည်။

(ဃ) ကလေးသူငယ်မှုခင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကလေးသူငယ်တရားရုံးကဖြစ်စေ၊ အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်သောတရားရုံးကဖြစ်စေ ချမှတ်သော စီရင်ချက်နှင့် အမိန့်မိတ္တူကို သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လူမှုဝန်ထမ်း ဦးစီးမှူးရုံးနှင့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံး၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူး ရုံးသို့ ပေးပို့ရမည်။ အကယ်၍ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါက ထိုသို့ ချမှတ်သော စီရင်ချက်နှင့် အမိန့်မိတ္တူကို ဝန်ကြီးဌာနသို့ ပေးပို့ရမည်။

၈၉။ ဝန်ကြီးဌာနသည် -

(က) သင်တန်းကျောင်း သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံ ဤဥပဒေအရ ပို့အပ်ထား သော ကလေးသူငယ်ကို စည်းကမ်းချက်ထား၍ ဖြစ်စေ၊ မထားဘဲ ဖြစ်စေ လွှတ်ရန် မည်သည့်အခါမဆို အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။

- (ခ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအတွက် ဖြစ်ထွန်းစေမည်ဟု ယုံကြည်လျှင် ထောင်ဒဏ်ကျခံနေရသည့် ကလေးသူငယ်ကို အသက်၂၀ နှစ် ပြည့်သည့်နေ့အထိ သင်တန်းကျောင်း သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံ ရွှေ့ပြောင်းထားရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။
- (ဂ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ ရွှေ့ပြောင်းထားသည့် ကောင်းမွန်စွာနေထိုင်ခြင်းပြုသော ကလေးသူငယ်၏ ကျန်ရှိနေသေးသော ထောင်ဒဏ်ကာလကို ပြန်လည်အကျိုး မသက်ရောက်စေရဟု အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။
- (ဃ) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ ရွှေ့ပြောင်းထားသည့် ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ခြင်းမပြုသော ကလေးသူငယ်၏ ကျန်ရှိနေသေးသော ထောင်ဒဏ်ကာလကို ပြန်လည် အကျိုး သက်ရောက်စေနိုင်သည်။ ထိုသို့ ပြန်လည်အကျိုးသက်ရောက်စေလျှင် သင်တန်း ကျောင်း သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံတွင် ကလေးသူငယ်နေထိုင်ခဲ့သည့် ကာလကို ပြစ်ဒဏ်ကျခံပြီး ကာလအဖြစ် ထည့်သွင်းရေတွက်ရမည်။

အခန်း (၂၃)

ကလေးသူငယ် ကြီးကြပ်သူ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

၉၀။ ကလေးသူငယ်ကြီးကြပ်သူ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည် -

- (က) ကလေးသူငယ်တရားရုံးက ကလေးသူငယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တာဝန်ပေးအပ်သော အခါတွင် လိုအပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်ပြီး အစီရင်ခံစာ တင်သွင်း ခြင်း၊
- (ခ) မိမိ၏ စောင့်ကြည့်ကြီးကြပ်မှု ခံယူရန် ကလေးသူငယ်တရားရုံးက အမိန့်ချမှတ် ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်ကို သတ်မှတ်ထားသောနည်းလမ်းဖြင့် စောင့်ကြည့် ကြီးကြပ်ခြင်း၊
- (ဂ) ကလေးသူငယ်ကို အန္တရာယ်တစ်စုံတစ်ရာ ကျရောက်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိကြောင်း သို့မဟုတ် ကလေးသူငယ်မှာ အန္တရာယ်ကျရောက်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါက သက်ဆိုင်ရာ လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့စခန်းသို့ အကြောင်းကြားခြင်း၊
- (ဃ) သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံမှ ထွက်ပြေးသည့် ကလေးသူငယ် ကိုတွေ့လျှင် ထိုကလေးသူငယ်ကို ထွက်ပြေးခဲ့သည့် သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ပြုစု စောင့်ရှောက်သူထံသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း၊
- (င) ပုဒ်မခွဲ (ဃ) အရ ထွက်ပြေးသည့် ကလေးသူငယ်မှာ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ ရိုက်နှက်ဆုံးမခြင်း သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသော ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းကြောင့် ထွက်ပြေးခြင်းဖြစ်ပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု လိုအပ်သော ကလေးသူငယ်အဖြစ်သတ်မှတ်၍ ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊

- (စ) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအတွက် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးနှင့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးမှူးရုံးများ၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် သက်ဆိုင်ရာမိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူ၊ ရပ်ရွာလူကြီးများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများမှပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ညှိနှိုင်း ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဆ) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက သတ်မှတ်ပေးသော ကလေးသူငယ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

အခန်း (၂၄)

အကျဉ်းထောင်များတွင် ကလေးသူငယ်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စောင့်ရှောက်ခြင်း

၉၁။ အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံအရာရှိသည် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခံရသော ကလေးသူငယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ -

- (က) ကလေးသူငယ် အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်သည့်အထိ လူကြီး အကျဉ်းသားများနှင့် အတူတကွ မထားရှိရ။
- (ခ) လူကြီးအကျဉ်းသားများ ကူးလူးဖြတ်သန်း သွားလာခြင်း မပြုနိုင်သည့် သီးခြား အဆောင် သို့မဟုတ် အခန်းတွင် ထားရှိရမည်။
- (ဂ) သက်ဆိုင်ရာ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုး၊ သူငယ်ချင်း မိတ်ဆွေများနှင့် လည်း ကောင်း၊ ရှေ့နေ၊ ဥပဒေ အကြံပေးနှင့်လည်းကောင်း လွတ်လပ်စွာ တွေ့ဆုံခွင့် ပြုရမည်။ ၎င်းတို့နှင့် ကလေးသူငယ်အကြား စာရေးသားဆက်သွယ်မှုနှင့် အခြား ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှုများကို လျှို့ဝှက်ထားရှိရမည်။
- (ဃ) တည်ဆဲ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ တားမြစ်ပစ္စည်းများမှအပ ကလေးသူငယ်ထံ ပေးပို့သည့် အစားအသောက်နှင့် သတ်မှတ်ထားသော ပစ္စည်းများပေးပို့ခြင်းကို လက်ခံခွင့်ပြုရမည်။
- (င) အလုပ်ကြမ်း ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် အကျဉ်းဦးစီးဌာန၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်ရှိ သတ်မှတ်ထားသောစခန်းသို့ ပို့လွှတ်ခြင်း မပြုရ။
- (စ) ကလေးသူငယ်အား ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးခြင်းကို မဖြစ်မနေပုံမှန်ပြုလုပ်ပေးပြီး လိုအပ်ပါက ထိရောက်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက် ရမည်။
- (ဆ) ကလေးသူငယ်၏ အကျင့်စာရိတ္တကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပြန်လည်ဝင်ဆံ့ပေါင်းစည်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို အထောက်အကူပြု မည့် သင်တန်းပို့ချခြင်း၊ ပညာသင်ကြားပေးခြင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အတတ်ပညာသင်ကြားပေးခြင်းတို့ပြုရမည်။

(ဇ) တည်ဆဲဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ ထောင်ဒဏ်မှ လျော့ရက်ခံစားခွင့် ပေးရမည်။

၉၂။ အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံအရာရှိသည် -

(က) ကိုယ်ဝန်ဆောင် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသားအား ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေး ရေး၊ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပဆေးရုံတစ်ခုခုတွင်သာ မီးဖွားနိုင်ရေး၊ မိခင်နှင့် ကလေး ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေးတို့အတွက် အတတ်နိုင်ဆုံး စီစဉ်ဆောင်ရွက် ပေးရ မည်။ အကယ်၍ အကျဉ်းထောင်အတွင်း မွေးဖွားရသည်ဆိုပါက အကျဉ်းထောင် အတွင်း မွေးဖွားကြောင်းကို ကလေး၏မွေးစာရင်းတွင် ဖော်ပြခြင်းမပြုရ။

(ခ) မိခင် အကျဉ်းသား၏ ကလေးသူငယ်ကို အကျဉ်းထောင်ပြင်ပတွင် အုပ်ထိန်း မည့်သူ သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်မည့်သူ မရှိလျှင် ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းထောင်တွင် ကလေးမွေးဖွားလျှင်ဖြစ်စေ မိခင်က ဆန္ဒရှိလျှင် ကလေးသူငယ် အသက် ၄ နှစ် ပြည့်သည်အထိ အကျဉ်းထောင်တွင် မိခင်နှင့်အတူ နေထိုင်ခွင့်ပြုရမည်။ အကယ်၍ ထိုကလေးသူငယ်ကို မိခင်က ဆန္ဒရှိပါက အသက် ၆ နှစ်ပြည့်သည် အထိ အကျဉ်းထောင်တွင် မိခင်နှင့်အတူ ဆက်လက် နေထိုင်ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

(ဂ) အကျဉ်းထောင်တွင် မိခင် အကျဉ်းသားနှင့် အတူနေထိုင်သော ကလေးသူငယ် အတွက် အစားအသောက်နှင့် စားဝတ်နေရေး၊ ကျန်းမာရေးပြုစုစောင့်ရှောက်မှု တို့ ဖြည့်ဆည်းပေးရန် တာဝန်ယူရမည်။ ထို့အပြင် ရှေးဦးအရွယ်ကလေးသူငယ် များအတွက် နေ့ကလေးထိန်းဌာနနှင့် မူလတန်းကြိုကျောင်းများကို ဖွင့်လှစ် သင်ကြားနိုင်ရေးနှင့် အားကစားနှင့် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရေး အတွက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းစီစဉ် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဃ) မိခင် အကျဉ်းသားသည် အကျဉ်းထောင်တွင် ကွယ်လွန်သည့်အခါ အတူနေ ကလေးသူငယ်တစ်ဦးဦး ကျန်ရစ်ခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ မိခင်အကျဉ်းသား နှင့် အတူနေထိုင်သော ကလေးသူငယ်သည် အသက် ၆ နှစ် ပြည့်လျှင်သော် လည်းကောင်း၊ ကလေးသူငယ်ကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် အုပ်ထိန်းရန်အတွက် အစီအစဉ်များပြုလုပ်ရန်အလို့ငှာ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသို့ ဆောလျင်စွာ အကြောင်းကြား ရမည်။

(င) ပညာတစ်ပိုင်းတစ်စနှင့် ကျောင်းနေကလေးသူငယ်များ အကျဉ်းထောင်အတွင်း အတန်းပညာ ဆက်လက်သင်ကြားနိုင်ရေးနှင့် သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ အားကစားနှင့် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှု များ ပြုလုပ်နိုင်ရေးအတွက် လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းစီစဉ် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၉၃။ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ပုဒ်မ ၉၂ ပုဒ်မခွဲ (ဃ) တွင် ဖော်ပြထားသော ကလေး သူငယ်အား အုပ်ထိန်း၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးမည့် ဆွေမျိုးသားချင်းများထံ အပ်နှံရမည်။ အကယ်၍ဆွေမျိုးသားချင်းမရှိလျှင် ဤဥပဒေနှင့်အညီ

သင့်လျော်သော ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံသို့ ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းလမ်းဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်နှံစေနိုင်သည်။

အခန်း (၂၅)

ပြစ်မှု ကျူးလွန်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်များနှင့်

ကလေးသူငယ်သက်သေများအား အကူအညီနှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်း

၉၄။ ကလေးသူငယ်မှခင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရဲတပ်ဖွဲ့က စုံစမ်းစစ်ဆေးရာတွင် ဖြစ်စေ၊ ကလေး သူငယ်တရားရုံး ရှေ့မှောက်တွင်ဖြစ်စေ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်များ၊ သက်သေအဖြစ် ထွက်ဆိုသော ကလေးသူငယ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ -

- (က) ထိုကလေးသူငယ်များသည် ဤဥပဒေပါ အခြားအခွင့်အရေးများအပြင် အထူး သဖြင့် အောက်ပါအခွင့်အရေးများကို ခံစားခွင့်ရှိသည် -
  - (၁) တစ်ဦးချင်းလွတ်လပ်လုံခြုံမှုကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုရရှိရန် အခွင့် အရေး၊
  - (၂) ကလေးသူငယ်နှင့် သင့်တော်သော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီး သက်သေအဖြစ် ထွက်ဆိုရန် အခွင့်အရေး၊
  - (၃) မည်သည့်မှုခင်းကိုမဆို နှောင့်နှေးကြန့်ကြာခြင်းမရှိဘဲ ကြားနာစစ်ဆေးပေး မှု ခံယူရရှိရန် အခွင့်အရေး၊
  - (၄) အလေးဂရုပြုမှုဖြင့် ဆက်ဆံမှုရရှိခွင့်၊ အသက်အရွယ်နှင့် သင့်လျော်သော ရိုးရှင်းသည့်စကားအသုံးအနှုန်းဖြင့် မေးခွန်းများ မေးမြန်းဖြေကြားခွင့် အခွင့်အရေး၊
  - (၅) ကိုယ်တိုင် ထွက်ဆိုနိုင်ခြင်းမရှိသော မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်အတွက် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်သူက နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လက်သင်္ကေတပြ ဘာသာစကားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားနားလည်လွယ်သည့် အမူအရာဖြင့်ဖြစ်စေ ကိုယ်စား ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေး။
- (ခ) ကျန်းမာရေးနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့နှင့် အခြားအကူအညီများ ရရှိ ရေးအတွက် သတင်းအချက်အလက်များကို မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေ သို့မဟုတ် ကူညီစောင့်ရှောက်သူထံ ကူညီဖြည့်ဆည်းပေးပိုင်ခွင့် ရရှိစေ ရမည်။
- (ဂ) ကလေးသူငယ်များအား စစ်ဆေးရာတွင် -
  - (၁) ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုခြင်း မပြုစေဘဲ မှန်ကန်စွာ ထွက်ဆိုပါမည်ဟု ကတိ သစ္စာ ပြုစေပြီး စစ်မေးရမည်။
  - (၂) ရှုပ်ထွေးသော မေးခွန်း၊ တစ်ဆက်တည်း မေးခွန်းနှင့် မလိုအပ်ဘဲ ထပ်ဆင့် မေးခွန်းများ မေးမြန်းခြင်း မပြုရ။

(၃) သက်သေခံ အက်ဥပဒေတွင် မည်သို့ပင် ပါရှိစေကာမူ မိမိသက်သေအား အဓိကစစ်မေးခြင်းနှင့် အခြားတစ်ဘက်မှ ပြန်လှန်စစ်မေးပြီးနောက် ပြန် လည်စစ်မေးခြင်း ပြုရာတွင်လည်းကောင်း၊ အခြားတစ်ဘက်မှ အမှုသည်၊ မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုး၊ ကူညီသူ သို့မဟုတ် ရှေ့နေက ပြန်လှန် စစ်မေး ခြင်း ပြုရာတွင်လည်းကောင်း နိမိတ်ပြမေးခွန်းကို မေးမြန်းခြင်း မပြုရ။

(ဃ) မည်သူမျှ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသောကလေးသူငယ် သို့မဟုတ် မှုခင်း တွင်သက်သေအဖြစ် ပါဝင်နေသော ကလေးသူငယ်သည် မည်သူမည်ဝါဖြစ် ကြောင်းနှင့် မှုခင်းသတင်းအချက်အလက်များ ရယူခြင်း၊ ထည့်သွင်းခြင်းနှင့် ကြော်ငြာခြင်း၊ ကလေးသူငယ်ကို ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်း၊ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်နှင့် စာအုပ်စာတမ်းများတွင် ထည့်သွင်းခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်း မပြုရ သို့မဟုတ် ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် လူမှုဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်း များတွင် ထုတ်လွှင့်ခြင်း မပြုရ။

(င) ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသော ကလေးသူငယ်များ၊ သက်သေအဖြစ် ထွက်ဆိုသော ကလေးသူငယ်များနှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်သူများသည် ကလေးသူငယ်မှုခင်း ကိစ္စကို ထုတ်ဖော်ခြင်းမပြုဘဲ လျှို့ဝှက်ထားရှိရမည်။

၉၅။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသူကလေးသူငယ်၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ပေးခြင်း အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်း (၂၆)

အယူခံခြင်း

၉၆။ (က) မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိက ပုဒ်မ ၂၉၊ ပုဒ်မခွဲ (က) အရ ကလေးသူငယ်အား မွေးစားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ချမှတ်သော အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်ကို မကျေနပ်သူသည် ထိုအမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း လူမှုဝန်ထမ်း ဦးစီးဌာနသို့ အယူခံနိုင်သည်။

(ခ) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် ပုဒ်မခွဲ (က) အရ အယူခံမှုကို စိစစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ မွေးစားခြင်းမှတ်ပုံတင် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိက ချမှတ်သည့် အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ခြင်း ပြုနိုင် သည်။

၉၇။ (က) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက ချမှတ်သော အောက်ပါ အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်ကို မကျေနပ်သူသည် ထိုအမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ် သည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၆၀ အတွင်း ဝန်ကြီးဌာနသို့ အယူခံနိုင်သည် -

- (၁) ပုဒ်မ ၁၅၊ ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးရန် ချမှတ်သော အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်၊
- (၂) ပုဒ်မ ၁၇ အရ ချမှတ်သော စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်၊
- (၃) ပုဒ်မ ၃၂ အရ မွေးစားမိဘက မွေးစားခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်မှု သို့မဟုတ် စည်းကမ်းချက် သို့မဟုတ် တားမြစ်ချက် တစ်ရပ်ရပ် ကို ဖောက်ဖျက်မှုအတွက် ချမှတ်သော စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်။
- (ခ) ဝန်ကြီးဌာနသည် ပုဒ်မခွဲ (က) အရ အယူခံမှုကို စိစစ်ပြီး လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီး ဌာနက ချမှတ်သည့် အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

အခန်း (၂၇)

ပြစ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်များ

၉၈။ မည်သူမဆို အောက်ပါ ပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင် ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ၁ လ မှ အများဆုံး ၂ နှစ် အထိ ထောင်ဒဏ် ဖြစ်စေ၊ အနည်းဆုံး ကျပ် ၃ သိန်းမှ အများဆုံး ကျပ် ၅ သိန်းအထိ ငွေဒဏ် ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံး ဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည် -

- (က) ကလေးသူငယ်ကို အရက်၊ ဘီယာ ရောင်းချသောနေရာသို့ ခေါ်ဆောင်သွားခြင်း သို့မဟုတ် ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုခြင်း၊ အရက်၊ ဘီယာဝယ်ခိုင်းခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ သောက်ရန် ခွင့်ပြုခြင်း၊
- (ခ) ကလေးသူငယ်ကို လောင်းကစားရန် တိုက်တွန်းခြင်း၊ သွေးဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် အားပေးကူညီခြင်း၊
- (ဂ) ည ကပွဲ၊ ကာရာအိုကေ၊ အနှိပ်ခန်း နေရာတစ်ခုခုတွင် ကလေးသူငယ်အား ဝင်ရောက် ခွင့်ပြုခြင်း၊
- (ဃ) ကလေးသူငယ်ထံမှ ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို အပေါင်ခံခြင်း၊
- (င) ကောင်းသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဈေးရောင်းသူ ကလေးသူငယ် ထံမှ ပစ္စည်းဝယ်ယူခြင်းမှအပ ကလေးသူငယ်က ရောင်းချသော ပစ္စည်းတစ်စုံ တစ်ရာကို ဝယ်ယူခြင်း၊
- (စ) သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာ၊ အုပ်ထိန်းသူ သို့မဟုတ် ပြုစုစောင့်ရှောက်သူထံမှ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ရန် ကလေးသူငယ်ကို သွေးဆောင်ခြင်း၊ အကူအညီပေးခြင်း၊ ထွက်ပြေးသည့် ကလေးသူငယ်ကို သိလျက်နှင့် လက်ခံထားခြင်း၊ ဝှက်ထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် မူလ နေရာသို့ ပြန်လည်မသွားရောက်ရန် တားဆီးခြင်း၊
- (ဆ) ကလေးသူငယ်အပေါ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်း ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုခြင်း၊

(ဇ) ရိုက်နှက်ပြစ်ဒဏ်ပေးမှုအပါအဝင် အပြစ်ပေးမှု ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုခြင်း၊

(ဈ) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှိပ်ကွပ်အနိုင်ကျင့်မှု ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုခြင်း။

၉၉။ မည်သူမဆို အောက်ပါပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ၂ လ မှ အများဆုံး ၃ နှစ် အထိ ထောင်ဒဏ် ဖြစ်စေ၊ အနည်းဆုံး ကျပ် ၅ သိန်းမှ အများဆုံး ကျပ် ၁၀ သိန်းအထိ ငွေဒဏ် ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံး ဖြစ်စေ ချမှတ် ရမည် -

(က) တည်ထောင်ခွင့်ပြုမိန့်မရှိဘဲ ပရဟိတဂေဟာ သို့မဟုတ် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေး ဂေဟာ တစ်ခုခုကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊

(ခ) အရက်၊ ဘီယာ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သော လုပ်ငန်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန် ခန့်အပ်ခြင်း၊ ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုခြင်း၊

(ဂ) လိင်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် ည ကပွဲ၊ ကာရာအိုကေ၊ အနှိပ်ခန်း နေရာတစ်ခုခုတွင် ကလေးသူငယ်အား အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန် ခန့်အပ်ခြင်း၊ ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုခြင်း၊

(ဃ) ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲခံရသော ကလေးသူငယ်၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း ခံရ သည့် ကလေးသူငယ် သို့မဟုတ် မှုခင်းတွင် သက်သေအဖြစ် ပါဝင်နေသော ကလေးသူငယ် မည်သူမည်ဝါ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မှုခင်းသတင်းအချက်အလက်များ ရယူခြင်း၊ ထည့်သွင်းခြင်းနှင့်ကြော်ငြာခြင်း၊ ကလေးသူငယ်ကို ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်း၊ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်နှင့် စာအုပ်စာတမ်းများတွင် ထည့်သွင်းခြင်း၊ ဖြန့်ချိ ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားထုတ်လွှင့်ခြင်း၊ လူမှု ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများ အသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် ထိုကလေးသူငယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြော်ငြာခြင်း၊

(င) ကလေးသူငယ်၏ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုခုအား ထိတွေ့ပွတ်သပ် ကိုင်တွယ်မှု။

၁၀၀။ မည်သူမဆို အောက်ပါပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ၃ လ မှ အများဆုံး ၅ နှစ် အထိ ထောင်ဒဏ် ဖြစ်စေ၊ အနည်းဆုံး ကျပ် ၇ သိန်းမှ အများဆုံး ကျပ် ၁၅ သိန်းအထိ ငွေဒဏ် ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံး ဖြစ်စေ ချမှတ် ရမည် -

(က) မိမိကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် ကလေးသူငယ်ကို တောင်းရမ်းစေခြင်း၊

(ခ) မိမိအုပ်ထိန်းမှုအောက်ရှိ ကလေးသူငယ်တောင်းရမ်းနေသည်ကို တားမြစ်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊

(ဂ) မိမိက တောင်းရမ်းရာတွင် ကလေးသူငယ်ကို နည်းလမ်းတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် အသုံးပြုခြင်း၊

(ဃ) မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်အား နိုင်ထက်စီးနင်း အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ အိမ်တွင်း အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ အလွဲသုံးခြင်း၊ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံ ခြင်း၊

၁၀၁။ မည်သူမဆို အောက်ပါပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ထောင်ဒဏ် ၆ လ မှ အများဆုံး ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ်အထိ ချမှတ်ရ မည့်အပြင် အနည်းဆုံး ကျပ် ၁၀ သိန်းမှ အများဆုံး ကျပ် သိန်း ၂၀ အထိ ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ် နိုင်သည် -

- (က) အလုပ်အကိုင်တစ်ခုခုတွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကိုဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်သိက္ခာကိုဖြစ်စေ ထိခိုက်စေသော အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေသော အလုပ်များတွင် ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် အလုပ် လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခြင်း၊
- (ခ) အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် အဓမ္မ ဝန်ဆောင်မှုပေးစေခြင်း၊
- (ဂ) ကလေးသူငယ်ကို လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အတွက် တပ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခြင်း နှင့် အသုံးပြုခြင်း၊
- (ဃ) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း ရိက္ခာများ၊ လက်နက်နှင့် ပစ္စည်းများ သယ်ယူ ခိုင်းခြင်း စသည့် ပံ့ပိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကလေးသူငယ်များကို အသုံးပြု ခြင်း၊ လမ်းပြနှင့် အခြားပုံစံဖြင့် အသုံးပြုခြင်း၊
- (င) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု၊ လူမဆန်သော သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံမှုနှင့် နှိပ်စက်မှု ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုခြင်း။

၁၀၂။ မည်သူမဆို အောက်ပါပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ၁ နှစ် မှ အများဆုံး ၁၀ နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရမည့်အပြင် အနည်းဆုံး ကျပ် ၁၅ သိန်းမှ အများဆုံး ကျပ် သိန်း ၃၀ အထိ ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည် -

- (က) ကလေးသူငယ်ကို ပြည့်တန်ဆာ ပြုလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊
- (ခ) မိမိ၏ အုပ်ထိန်းမှုအောက်ရှိ ကလေးသူငယ်က ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်၍ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုနေသည်ကို သိလျက်နှင့် ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် တမင် လျစ်လျူရှုခြင်း၊
- (ဂ) ကလေးသူငယ်အား ပြည့်တန်ဆာအဖြစ်ဖြင့် ရှာဖွေရရှိသည့် အကျိုးစီးပွားကို လုံးဝ ဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်စေ မှီခို၍ အသက်မွေးမြူခြင်း၊
- (ဃ) ဟိုတယ်၊ မိုတယ်၊ ဧည့်ဂေဟာ၊ တည်းခိုရိပ်သာ၊ ကိုယ်ကာယအလှပြင်ခန်း သို့မဟုတ် စားသောက်ဆိုင် စသည့်နေရာတစ်ခုခုတွင် ကလေးသူငယ်အား ပြည့်တန်ဆာကိစ္စအလို့ငှာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် ခန့်အပ်ခြင်း၊ ခိုင်းစေခြင်း သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုခြင်း၊
- (င) လိင်မှုဆိုင်ရာ အလွဲသုံးခြင်း၊ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းပြုရန် ကလေးသူငယ်ကို အသုံးပြုခြင်း၊ ငွေပေး၍ခေါ်ယူခြင်း၊ ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ကမ်းလှမ်းခြင်း၊

(စ) ကလေးသူငယ် ညစ်ညမ်းပုံ ပြုလုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း သို့မဟုတ် ယင်းကိစ္စအလို့ငှာ ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ ညစ်ညမ်းပုံကို ပြည်ပမှတင်သွင်းခြင်း၊ ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြင်း၊

(ဆ) ကလေးသူငယ်အပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိုယ်ထိလက်ရောက်အတင်းအကြပ် ပြုလုပ်မှု၊

(ဇ) ကလေးသူငယ်အား အတင်းအကြပ် လက်ထပ်စေခြင်း။

၁၀၃။ မည်သူမဆို အောက်ပါပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ် မှ အများဆုံး ထောင်ဒဏ် ၅၀ အထိ ချမှတ် ရမည့်အပြင် အနည်းဆုံး ကျပ် သိန်း ၅၀ မှ အများဆုံး ကျပ် သိန်း ၁၀၀ အထိ ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်။ -

(က) ကလေးသူငယ်ကိုရောင်းချခြင်း၊

(ခ) ကလေးသူငယ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းအား ထုတ်ယူဖယ်ရှားခြင်း၊ ရောင်းချ ခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း၊ အခြားတစ်နည်းနည်းဖြင့် လွှဲပြောင်းခြင်း သို့မဟုတ် သိလျက်နှင့် တပ်ဆင်ပေးခြင်း။

၁၀၄။ မည်သူမဆို ကလေးသူငယ်ကိုဖြစ်စေ၊ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်ကိုဖြစ်စေ မုဒိမ်းမှု ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူကို အနည်းဆုံး ထောင်ဒဏ် ၅၀ မှ အများဆုံး ထောင်ဒဏ် တစ်သက် အထိ ချမှတ်ရမည့်အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်။

၁၀၅။ မည်သူမဆို ဤဥပဒေပါ ပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ရန် အားထုတ်ခြင်း၊ ပူးပေါင်း ကြံစည်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် အားပေးကူညီခြင်းပြုကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင် ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို ယင်းပြစ်မှုအတွက် ဤဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားသည့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ် ရမည်။

၁၀၆။ ဤဥပဒေတွင် ပြစ်ဒဏ်သီးခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသော **ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း** အပါ အဝင် ဤဥပဒေပါ ပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ် သို့မဟုတ် တားမြစ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ တည်ဆဲ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်း ခံရမည်။

၁၀၇။ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသည် ဤဥပဒေပါ ပြစ်မှု တစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်သည့် အခါ ပြဌာန်းထားသော ပြစ်ဒဏ်ကို ချမှတ်ရမည့်အပြင် တရားမျှတမှုအလို့ငှာ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရသူက ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရပြီး ထိခိုက်နစ်နာသော ကလေးသူငယ်အား သင့်လျော် သည့် လျော်ကြေးပေးလျော်စေရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။

အခန်း(၂၈)

ရန်ပုံငွေ ထူထောင်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲသုံးစွဲခြင်း

၁၀၈။ အမျိုးသားကော်မတီသည် -

(က) ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားအတွက် ကလေးသူငယ် အခွင့် အရေးများဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေကို အောက်ပါ ရငွေများဖြင့် ထူထောင်နိုင်သည်။ -

- (၁) ဝန်ကြီးဌာနမှ တစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် နိုင်ငံတော်မှ ထည့်ဝင်သည့် မတည်ငွေနှင့် နှစ်စဉ် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေ အရ အသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေဖြင့် ထောက်ပံ့ငွေ၊
  - (၂) ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပမှ စေတနာရှင်များ၏ လှူဒါန်းထောက်ပံ့ငွေများ၊
  - (၃) စုဆောင်းငွေမှ ရရှိသည့် အတိုးငွေများ။
- (ခ) သင့်လျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည့် ရန်ပုံငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီဖွဲ့စည်းပြီး ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် သုံးစွဲခြင်း ပြုစေရမည်။
- (ဂ) ရန်ပုံငွေထိန်းသိမ်းခြင်း၊ သုံးစွဲခြင်း၊ စာရင်းပြုစုခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာရေးစည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များကို ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးဆွဲ၍ ယင်းစည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရမည်။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်က တာဝန်ပေးသူ၏ စစ်ဆေးခြင်းကို ခံယူရမည်။

အခန်း (၂၉)

ကူးပြောင်း ကာလ ယာယီ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ

၁၀၉။ ဤဥပဒေ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့မတိုင်မီ ကလေးသူငယ်ဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၉/ ၉၃) အရ ကလေးသူငယ်ကို ဖြစ်စေ၊ လူငယ်ကို ဖြစ်စေ အရေးယူခဲ့သော သို့မဟုတ် စစ်ဆေးစီရင်ခဲ့သော ပြစ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ -

(က) ကလေးသူငယ်က ကျူးလွန်ခဲ့သည့် မပြီးပြတ်သေးသော ပြစ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေးယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုခဲ့သည့် ကလေးသူငယ် ဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၉/ ၉၃) ပုဒ်မ ၂၈ ကို အောက်ပါအတိုင်း အစားထိုးပြီးဖြစ်သကဲ့သို့ မှတ်ယူ၍ ဆက်လက်စစ်ဆေး စီရင်ရမည် -

" ၂၈။ (က) အသက် ၁၀ နှစ် မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်၏ ပြုလုပ်မှု သည် ပြစ်မှုမမြောက်စေရ။

(ခ) ပြုလုပ်စဉ်အခါက မိမိပြုသော ပြုလုပ်မှု၏ သဘောနှင့် အကျိုးအပြစ်ကို သိနားလည်လောက်အောင် အမြော်အမြင်၊ အဆင်အခြင်နှင့် မပြည့်စုံသေး၍ အသက် ၁၀ နှစ်အထက်၊ ၁၂ နှစ်အောက် အရွယ်ရှိသော ကလေးသူငယ်၏ ပြုလုပ်မှုသည် ပြစ်မှုမမြောက်။ "

- (ခ) အသက် ၁၀ နှစ် မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်က ကျူးလွန်ခဲ့သည့် မပြီးပြတ် သေးသော ပြစ်မှုများကို မည်သည့်အဆင့်တွင် ရှိစေကာမူ ပိတ်သိမ်းရမည်။
- (ဂ) အသက် ၁၀ နှစ် မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်အား ချမှတ်သည့် ပြစ်ဒဏ်များ သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ပျက်ပြယ်စေရမည်။
- (ဃ) သင်တန်းကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာ၊ ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာတွင် ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းထောင်တွင်ဖြစ်စေ ထိန်းသိမ်းခြင်း ခံနေရသော အသက် ၁၀ နှစ် အောက် ရှိသော ကလေးသူငယ်များကို မိဘ၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ပြုစုစောင့်ရှောက်သူ သို့မဟုတ် လူမှုဝန်ထမ်းအရာရှိ၏ ပြုစုစောင့်ရှောက်မှုသို့ ဆောလျင်နိုင်သမျှ ဆောလျင်စွာ လွှဲပြောင်းပေးရမည်။
- (င) အသက် ၁၆ နှစ် ပြည့်ပြီး အသက် ၁၈ နှစ် မပြည့်သေးသော လူငယ်က ကျူးလွန် ခဲ့သည့် မပြီးပြတ်သေးသောပြစ်မှုများကို ဤဥပဒေအရ ကလေးသူငယ်က ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟုမှတ်ယူပြီး ကလေးသူငယ်တရားရုံးများက ဆက်လက် စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

အခန်း (၃၀)

အထွေထွေ

- ၁၁၀။ (က) ကလေးသူငယ်၏ အသက်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အထောက်အထားကို အောက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း ဦးစားပေး စိစစ်ရမည် -
  - (၁) မွေးစာရင်း၊
  - (၂) ကျောင်းဝင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း ကောက်နှုတ်ချက် မိတ္တူမှန်၊
  - (၃) နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြား သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းတွင် အမြဲတမ်းနေထိုင် သော နိုင်ငံခြားသားမှတ်ပုံတင်လက်မှတ်၊
  - (၄) ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော သက်ဆိုင်ရာ ဆရာဝန်၏ ဆေးထောက်ခံချက်၊
  - (၅) အိမ်ထောင်စုစာရင်း၊
  - (၆) ပုဒ်မခွဲငယ် (၁) မှ (၅) အထိ သတ်မှတ်ထားသော အထောက်အထားများ မရရှိပါက အခြားခိုင်လုံသော အထောက်အထား စာတမ်းအမှတ်အသား တစ်ခုခု။
- (ခ) ကလေးသူငယ်၏ အသက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မွေးဖွားသည့် ခုနှစ်နှင့် လ အတွက်သာ ဖော်ပြနိုင်လျှင် မွေးရက်ကို ယင်းလ ၁၆ ရက်နေ့ဟု လည်းကောင်း၊ မွေးဖွားသည့် ခုနှစ်သာ ဖော်ပြနိုင်လျှင် မွေးလနှင့် နေ့ရက်ကို ထိုနှစ်၏ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့ဟု လည်းကောင်း သတ်မှတ်နိုင်သည်။

၁၁၁။ ဤဥပဒေတွင် ကလေးသူငယ်မှုခင်းများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း၊ ကလေးသူငယ် တရားရုံးသို့ တရားစွဲဆိုတင်ပို့ခြင်း၊ စစ်ဆေးစီရင်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သီးခြားပြဋ္ဌာန်းချက် မပါရှိ လျှင် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၁၂။ ကလေးသူငယ် ဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၉/ ၉၃) အရ -

(က) လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနက တည်ထောင်ထားသော သင်တန်းကျောင်းနှင့် ယာယီ စောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာတို့သည် ဤဥပဒေအရ တည်ထောင်သော သင်တန်း ကျောင်း၊ ပရဟိတဂေဟာနှင့် ယာယီစောင့်ရှောက်ရေးဂေဟာများ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

(ခ) စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းက လူမှုဝန်ထမ်း ဦးစီးဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်၍ တည်ထောင်ထားသည့် ပရဟိတဂေဟာများသည် မှတ်ပုံတင်သက်တမ်း တည်ရှိနေသည့်ကာလအတွင်း ဤဥပဒေအရ တည်ထောင် ခွင့်ပြုမိန့်ဖြင့် တည်ထောင်သည့် ပရဟိတဂေဟာများဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ ထိုမှတ်ပုံတင် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည့်အခါ ဤဥပဒေနှင့်အညီ တည်ထောင် ခွင့်ပြုမိန့်လျှောက်ထားရယူရမည်။

၁၁၃။ ပုဒ်မ ၉၈ အရ အရေးယူသောပြစ်မှုကို ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသောပြစ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ် သည်။

၁၁၄။ ကလေးသူငယ် ဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၉/ ၉၃) အရ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်း ချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်သရွေ့ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၁၁၅။ ဤဥပဒေမပြဋ္ဌာန်းမီ တည်ဆဲဥပဒေများတွင် မည်သို့ပင်ပါရှိစေကာမူ ဤဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သမျှ ဤဥပဒေအရသာလျှင် အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၁၆။ ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် -

(က) ဝန်ကြီးဌာနသည် လိုအပ်သော နည်းဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ခ) အမျိုးသားကော်မတီ၊ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနနှင့် အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် လိုအပ် သော အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန် နိုင်သည်။

၁၁၇။ ကလေးသူငယ် ဥပဒေ (နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ဥပဒေ အမှတ် ၉/ ၉၃) ကို ဤဥပဒေဖြင့် ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ကျွန်ုပ်လက်မှတ်ရေး ထိုးသည်။

ဝံ့ / . . . . .

ထင်ကျော်

နိုင်ငံတော်သမ္မတ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်